



„...a Tízparancsolat az emberiség közös kincse, amely bele van írva az emberi szív mélyébe, vagyis igazi sajátosságunkból következik.”

Szálkák és gerendák ► 3. oldal

„Vajon mekkora Isten-fogyatkozást bír meg a hitünk? Látjuk őt szeretteink koporsójánál is, vagy amikor álláskeresőben már a huszadik helyen utasítanak el, vagy amikor úgy kiürül a pénztárcánk, hogy már kenyérré sem futja?”

Isten a távolban ► 11. oldal

„Történt ugyanis, hogy miközben az egység ünneplésére készültek a világ keresztény közösségei, a Magyarországi Evangélikus Egyház egyik zászlóshajójának számító egyházközségben egymásnak estek a matrózok.”

Palackposta, avagy üzenet a matrózoknak ► 13. oldal

„Mi az ökumenét megéljük” ► 4. oldal  
Megosztottság: fájdalmas hungarikum ► 5. oldal  
A nemzet közös ihlet – Gondolatszemelvények a magyar kultúra napjára ► 8–9. oldal  
Nagymamák ► 10. oldal  
Isten háza népe ► 13. oldal



FOTÓ: LUKÁCS GÁBI

## Fadarabok Isten kezében

Az ökumenikus imahét országos megnyitó istentisztelete

► Az idei ökumenikus imahét témáját és vezérgondolatát a koreai keresztények indítványozták. Korea népe fájdalmas megosztottságban, két külön országban él. A világ keresztény híveinek a figyelmét a koreaiak Ezékiel próféta szavaira irányítják, akinek látomása volt arról, hogy Isten egyé tesz két különálló fadarabot (Ez 37,17). Ennek a felekezeti szétszakítottságon is túlmutató egységkeresésnek a jegyében rendezték meg a nemzetközi ökumenikus imahét magyarországi megnyitó istentiszteletét január 18-án a budapesti Szent István-bazilikában; ez egyben a Biblia éve 2008 programsorozat záró istentisztelete is volt. Az ünnepi alkalmon dr. Bölcskei Gusztáv református püspök hirdette Isten igéjét, szentbeszédet dr. Erdő Péter bíboros, prímás, esztergom–budapesti érsek mondott. A Biblia évének hivatalos lezárásaként D. Szabik Imre nyugalmazott evangélikus püspök, a Magyar Bibliatársulat elnöke mondott beszédet.

Az ünnepi megnyitó istentisztelet liturgiájában a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa (MEÖT) tagegyházainak – a katolikus, az ortodox, a református, az evangélikus, a baptista és a metodista egyházak – a püspökei, vezető lelképásztorai vettek részt; evangélikus részről Gáncs Péter, a Déli és dr. Fabiny

Tamás, az Északi Egyházkerület püspöke.

A liturgiában szerepet kapott az Ezékiel látomása által inspirált szimbolikus cselekedet: az Isten kezében összekötözésre váró két fadarabot a szolgálattevők a bevonulás végén az oltár elé helyezték.

Gáncs Péter püspök a bűnbánati

imádságban az idei imahét témájának és igeválasztásának a hátterét világította meg, és röviden szólt a koreai keresztények felekezeti szintet túllépő, nemzeti-politikai megosztottságáról. Imájában feltette a kérdést: vajon a megtérés milyen egyéni és egyházi útjaira lenne szükségünk ahhoz, hogy megérkezzünk a Krisztusban való teljes egységre?

A megnyitó istentisztelet igehirdetője, dr. Bölcskei Gusztáv püspök Ez 37,15–17 alapján mondott prédikációjában tiszteletre méltónak nevezte azt a „szent, buzgó és makacs igyekezetet”, amellyel koreai testvéreink kitartóan hiszik, hogy a szétszakítottság legyőzhető, és ami egybetartozik, az Isten segítségével egyszer újra egygés lesz.

A református egyház lelkes vezetője megvallotta a bazilikában összegyűlt keresztény híveknek, hogy amikor hallotta a koreaiaktól származó imaheti téma alapötletét, nem a koreai helyzet jutott először eszébe.

► Folytatás az 5. oldalon

## „Hát én immár kit válasszak...?”

III. evangélikus népzenei találkozó

► A szerelem és a lakodalmak hagyományok témakörére épült idén a lassan már szintén hagyományosnak tekinthető evangélikus népzenei találkozó. Szervezőinek elkötelezettségét jelzi, hogy a balatonszárszói Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthonban január 16. és 18. között zajlott háromnapos rendezvény záróakkordjaként megalkotották a Menyegző Kulturális Egyesületet.

► Folytatás a 7. oldalon



FOTÓ: PALMAI ZOLTÁN

## Hiányzó gyerekek

■ LUPTÁK GYÖRGY

Az év vége, év eleje a statisztikakészítés időszaka. Szilvesztereste és az újrakezdés idején hagyományosan felolvassuk, hány keresztelő, esküvő, konfirmandus volt az elmúlt évben. És persze hogy hány hittestvérünket temették el. Mi itt Kiskőrösön összesen hetven főt kereszteltünk meg, de ebből nyolc felnőttet. Tehát hatvan-két gyermeket. Az ezredforduló táján még kilencven-száz körüli volt ez a szám. Évek óta folyamatosan csökken a keresztelések száma, mert csökken a születésszám is. S megdöbbentő, ha fellapozzuk például a 21. század végének keresztelési anyakönyveit: akkoriban háromszázötven-négyszáz gyermeket is kereszteltünk egy év alatt!

Szomorú a magyar karácsonyfa... Éppen a kisgyermek hiányoznak alóla. Ott van a megszületett Megváltó, de egyre inkább hiányoznak a magyar gyerekek.

2008-ban Magyarországon kevesebb magyar gyerek született, mint roma. Hangsúlyozom, itt nem a roma gyerek a sok! A magyar asszonyok nem akarnak szülni. Lassú öngyilkosságra ítéltük önmagunkat.

Az ENSZ Egészségügyi Világszervezetének adatai szerint 2008-ban negyvenkétfő millió abortuszt hajtottak végre a világban. Persze hogy nem Afrikában vagy Ázsiában! Zömük Európában és Észak-Amerikában volt. Tragikus szám. Ennyi meg nem született élet! De mondhatni így is: ennyi kioltott élet!

Gianna Jessen harmincegy éves és énekesnő. Az Egyesült Államokban él. Egyike azoknak, akiknek nem akarták a megszületését, sőt mindent megtettek, hogy ne szülessen meg. De ő Isten kifürkészhetetlen akaratából mégis megszületett. 1977-ben az akkor tizenhét éves édesanyja nem akarta őt megszülni. De már későn ment orvoshoz. Akkor a következő brutális módszert alkalmazták a kórházban, Los Angelesben: az „orvos” kilyukasztotta a burkot, hogy elfolyjon a magzatvíz, helyébe pedig sóoldatot pumpált. A marási sérülésektől a magzatnak meg kellett volna halnia, és mintegy huszonnégy órában belül halva születettként hagyta volna el az anyaméhét.

De csodák csodája, Gianna élve született meg. Amikor világra jött, az orvos éppen cigarettaszünetet tartott. A baba pedig nem hagyta őt meghalni, hanem átvitette a csecsemőt a koraszülöttszótálya. A kisbaba életésélyei a következők voltak: feltehetően vak lesz, nem fogja tudni mozgatni a végtagjait, nem tudja fölemelni, sem tartani a fejét.

Gianna mindezt tizenkilenc éves korában tudta meg a nevelőszüleitől. A szerető gondoskodásnak és a megfelelő orvosi segítségnek kö-

szönhetően majdnem teljesen fölépült; kissé sántít ugyan, de már részt vett maratoni futóversenyen is. Keresztény énekesként járja a világot, és mindenütt elmondja, hogy egyedül Isten kegyelméből van életünk...

„Szomorú a magyar karácsonyfa... Éppen a kisgyermek hiányoznak alóla.”

Lux Elvira, a most nyolcvan éves szexuálpaszichológus olyan asszonnyal foglalkozik kurzusain, akik életük jelentős részét az önmegvalósításnak szentelték. Akik hosszú éveken át a karrierjük építették, s számukra mind a házasság, mind a gyermekáldás csak akadályt jelentett. S egyszer csak hiányozni kezdett nekik egy gyermek... Ahogy Lux Elvira fogalmaz, azokat a nőket, akik nem tudják, hogy a női beteljesedés legfelső foka anyának lenni, „föl kell nevelni”!

A professzor asszony szerint – aki Magyarországon a téma első tudós művelője (s aki amúgy apácákhoz járt iskolába, s a mai napig, immáron ötvenhét éve monogám házasságban él!) – a szexuális szabadság egyenes következménye az anyaság leértékelődése és a népfogyatkozás. Mert társadalmunkban az önzés és az örömszerzés mindent megelőzött. Eljártak a szavakkal. A gyermekét váró nőre régen azt mondták: *áldott állapotban van*. Majd később *másállapotban lévőnek, állapotosnak* nevezték az anyákat. S mostanra maradt a *terhes* kifejezés.

Áldásból – teher. Ez lett a gyermek.

„Az emberek festik a hajukat, eltagadják a korukat, örökké fiatalnak akarnak látszani, és saját utódaiknak is önmagukat tekintik. Feltalálnak mindenféle kenceficét, injekciókat, hogy a szexuális habitust megőrizhessék. Pedig kevesen válnak halhatatlanná a művészetük vagy munkásságuk által; az ember valódi halhatatlansági tőkéje az utód” – nyilatkozta nemrégiben a *Magyar Nemzetben*.

Kormányunk éppen most szeretné egy új törvénnyel közel egyenlő jogi szintre hozni a házasságot és az élettársi kapcsolatot. Pedig kimutatható: az élettársak alig vállalnak gyereket! Az ilyen kapcsolatokra sokkal inkább jellemző a gyakori abortusz, az élettársi kapcsolatban élők egyéni és társadalmi elkötelezettsége is alacsonyabb szintű – mert nincs olyan súlya a felelősségnek, ebből könnyedén ki lehet lépni, mint egy megunt ruhából.

A jövő karácsonyfája alatt nagyapák és nagymamák fogják megajándékozni egymást kötött zoknival, meleg mamusszal. De lesznek-e fiatalok, akik kitermelik a nyugdíjukat?

## Oratio œcumenica

[Lelkész:] Istenünk, mennyei Atyánk, köszönjük, hogy amikor szavunk a világban oly sokszor süket fülekre talál, hozzád mégis reménységgel és teljes bizalommal fordulhatunk örömeinkkel és bánatunkkal, hálaadásunkkal és kéréseinkkel. Hallgass meg most minket, amikor néped közösségében eléd visszük könyörgéseinket!

[Lektor:] Köszönjük ígédet. Kérünk, őrizd meg bennünk teremtő, gondviselő szavadat, s add, hogy ez a világ, amely megfedekezett ígéd életet jelentő útmutatásáról, ismét felfigyeljen arra, hogy te megszólaló, jeleket adó, utat mutató Isten vagy. Így könyörgünk: mentsd meg ezt a vesztébe rohanó világot, add számára a megtérés és az újat kezdés lehetőségét! Jézus Krisztusért kérünk,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Köszönjük az életet. Könyörgünk mindazokért, akiknek az életét nyomorúság, betegség, hiány vagy gyász teszi töredékessé. Add szívünkbe azt a gondoskodó szeretetet, amellyel Mesterünk végezte földi szolgálatát. Segíts, hogy mások gondját vegyük fel, s ne a magunkén siránkozzunk. Jézus Krisztusért kérünk,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Köszönjük, hogy népet választottál magad számára. Könyörgünk egyházadért. Add, hogy örülhessünk a közösségnek, és építsük. Add, hogy gyógyítsuk bajait, és mi magunk is áldássá válhassunk benne. Add, hogy – áthidalva a különbségeket – egy Atya gyermekeként és szereteted hírvivőiként jelenhessünk meg a világban. Jézus Krisztusért kérünk,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lelkész:] Mennyei Atyánk, Fiad meggyógyította a kapernaumi százados szolgáját. Megmutatta nekünk, hogy országodban nem a betegség, a fájdalom és az elmúlás vár ránk, hanem a maradandó öröm. Segíts minket, hogy a hit jókedvével és a reménység örömeivel harcoljunk meg a ránk váró küzdelmeket, megmaradjuk a veled való imádságos párbeszédben, egykor pedig megérkezhessünk országodba, az örök menyegzőre. Jézus Krisztus, a mi Urunk által.

[Gyülekezet:] Ámen.

### SEMPER REFORMANDA



„Láthatjuk tehát, hogy nem kényszerít ő minket, hanem kedvesen hívogat, mondván: »Boldogok a szegények« stb. (Mt 5,3). Az apostolok pedig így szólnak: buzdítok, fohászodom, könyörgök. Mindebből kitűnik, hogy az evangélium nem törvények könyve, hanem Krisztus jó cselekedeteit adja hírül, és akkor mutatkozik meg, és adatik nekünk, ha hitünk van. Mózes azonban beszél, szorongat, fenyeget, újra és újra rettentő büntetéseket szab; mert ő a törvényt írja, és azt végzi.»

► Luther Márton:

Előszó az Újtestamentumhoz (Szita Szilvia fordítása)

### VÍZKERESZT ÜNNEPE UTÁN 3. VASÁRNAP – HÓS 11,1–4.9

# „Cur Deus homo?” – Miért lett Isten emberre?

„Egyiptomból hívtam ki fiamat” – a régi egyházatyák szerették az ilyen áthallásos igéket. Nekik nem okozott gondot, hogy Hóseás mondatát a gyermek Jézusról szóló jövendölésnek tekinték, aki Heródes gyilkos szándéka elől Egyiptomban talált menedéket. A történetet leíró Máté is a hóseási mondat beteljesedését látta ebben: „Ott volt Heródes haláláig, hogy beteljesedjék az, amit az Úr mondott a próféta által: »Egyiptomból hívtam el fiamat.«” (Mt 2,15)

Ma az ilyen írásmagyarázat tudománytalan. Emberileg joggal. Bizonyos, hogy Hóseás ezt a mondatot nem próféta szándékával írta, hiszen múlt időben beszél. Népe régi nemzedékére érti, akiket Isten Mózes vezetésével hozott ki Egyiptomból, a rabszolgaság és a bálványok földjéről.

A próféta nem a távoli jövőbe néz, nem a Messiás eljövételéről kíván szólni. A Szentlélek által mégis Krisztusról próféta, és Máté sem hibázik, amikor a hóseási igére mint próféciára hivatkozik. Mert igazán az a teológia és az az írásmagyarázat tudománytalan, amelyik nem számol vele, hogy a Szentlélek nemcsak ihletője, de valóságos Ura a Szentírásnak, és hatalma nemegyszer a szent iratok szerzői elől is elrejtve nyilvánult meg munkájuk során.

A hóseási szakasz folytatása – egészen a kilencedik versig – nyilvánvalóan csak történetileg értelmezhető. Az Egyiptomból kivonult népről mondja a próféta, hogy Isten minél jobban hívta őket, annál jobban eltávolodtak tőle, és a Baaloknak áldoztak, a bálványoknak tőmjéneztek. Pedig Isten emberi köteléssel, a sze-

retet kötelékével vonta őket magához. Mégsem érte el célját. Istennek a népe iránti szeretete és egyben ember-szeretete kudarcot vallott.

Ez nagyon súlyos megállapítás, amelyet a próféta is csak népét siratva tud kimondani. Tudja, hogy Isten kudarcának a népre nézve már eddig is súlyos következményei voltak: jöttek az asszírok, és az északi királyságban, Izráelben élő törzseket elhurcolták és szétszórták. Akkor a déli királyság, a Jeruzsálem székhelyű Júda megmenekült ugyan, mert Isten meghallgatta a hozzá hű Ezékiás király imádságát, és Szanherib hadait visszafordította. De Hóseás látta, hogy a büntetést a déli királyság népe sem kerülheti el. Előre látta, hogy Ezékiás halála után Babel királya, Nebukadnecar teljes hadseregével felvonul majd Jeruzsálem ellen, és akkor Júdát is utoléri az ítélet.

Am előre látta azt is, hogy Isten a Júdából elhurcolt törzsek maradékának megkegyelmez majd. A fogság kiszabott idejének letelte után utódai hazatérhetnek. És ekkor a próféta – talán tudtán kívül – Isten nevében ismét egy áthallásos kijelentést tesz: „Nem izzó haragom szerint bánok veled, nem döntöm újból romlásba Efraimot, mert Isten vagyok én, nem ember. Szent vagyok köztetek, nem indulatosan jövök.” (9. vers)

Természetesen nem hanyagolható el a mondat eredeti, történeti értelme: Isten nem izzó haragtól hajtva ítéli meg népét, amikor hetven évre fogságba adja, hanem ekkor is népe javát munkálja: a fogság szenvedései által fogja egyszer s mindenkorra megtisztítani őket a bálványozás bűnétől. Azért bünteti övét, hogy ne vesszenek el bű-

### A VASÁRNAP IGÉJE



nükben! Mert Istenről valóban igaz, hogy „ha sújt, akkor is szeret”, miként régi énekünk (EÉ 263,1) vallja.

Az ítélet és a büntetés nem más, mint Isten korábban kudarcot vallott emberszeretetének újabb kísérlete. A próféta korában Isten saját népén végrehajtott, sikeres kísérlete: hiszen a Babilonból hazatért nép később minden körülmények között kiállta az egy Istenhez való hűség próbáját. Amikor IV. Antiochus Epiphanes Zeusz és a görög istenek tiszteletére akarta kényszeríteni őket, Makkabeus Júdas vezetésével hőiesen ellenálltak, és bár hitükért tömegével feszítették őket keresztre, hűek maradtak atyáik Istenéhez. A zsidóságot többé nem lehetett Mózes vallásától eltéríteni.

A történelmi összefüggést nem hagyva figyelmen kívül irányítsuk most figyelmünket a 9. vers első részének áthallásos kijelentésére: „Nem izzó haragom szerint bánok veled...” Kössük ezt össze a szintén áthallásos 1. verssel: „Egyiptomból hívtam ki fiamat.” Ha ismét az újszövetségi szerzők, a régi egyházatyák és nem utolsósorban Luther „tudománytalan” írásmagyarázati elvét követjük, akkor bátran érthetjük úgy, hogy a Szentlélek ismét próféta szót adott Hóseás szájába: Isten nem izzó haragja szerint bánik majd a Fiúval, az Egyzüzlöttel, amikor meg fogja engedni, hogy kínhalálit szenvedjen a keresz-

ten. Isten sokkal inkább azért teszi ezt, mert ezen az áron is kész megkísérelni, hogy a bűnös embervilág számára végre hihető, érthető, felfogható és elfogadható módon mutassa meg szeretetét.

„Cur Deus homo?” („Miért lett Isten emberre?”) – tette fel a kérdést az első ezredforduló nagy teológusa, Anselmus apát, Canterbury érseke. Az ő válasza az, hogy az ember Jézusban Istennek azért kellett a földre lépnie, hogy az emberiség minden bűnéért elégtételt adjon. Ez jogszias gondolkodást tükröz. Hóseás ősi próféciája nagy irányba mutat: Isten értünk, bűnösökért, a mi megmentésünkért a legvégső-kig elmenni kész szeretetét csak így tudta megmutatni, csak a Golgota keresztnél tudta transzparens módon mindenki számára láthatóvá, hihetővé, el- és befogadhatóvá tenni.

A Szentlélek Isten kereszten kinyilatkoztatott szeretetét árasztja mindazok szívébe, akik a megfeszített Fiúra hittel tekintenek. Ez Isten utolsó kísérlete a bűnös ember megmentésére: ennek sikerében reménykedik, amikor türelmesen vár a világ fölötti végső ítélettel.

■ VÉGHELYI ANTAL

Imádkozunk! „Szentlélek, szállj le ránk, és újíts meg minket, töltsd meg lelkünket szereteteddel! Pihenj meg gyötrődő lelkünkben, adj békét nekünk! Takarj be szárnyaddal, és védj meg minden rossztól! Tégy minket alázatossá, vezess világosságodba, hogy észrevegyük és meg is tegyünk kívánságaidat! Ámen.” (Vassula Ryden)

## Légy velünk kegyelmeddel, jóságos Jézusunk!

### ÉNEKKINCSTÁR



► A legrégebbi ünnep, mely Krisztus születéséről emlékezik meg, a karácsonyál is ősiabb epifánia. Eredete Egyiptomba nyúlik vissza, ahol már a 4. századra kiforrott a Jézus eljövételéről való megemlékezés tradíciója, míg a karácsonyt csak a 7. század óta ünnepli a kereszténység.

Vízkeresztkor azonban nem annyira a testi születés (inkarnáció), mint inkább Isten dicsőségének megjelenése és csodák általi kinyilatkoztatása (epifánia) állt a középpontban, s ez a gondolkör az ünnep után következő vasárnapok evangéliumi olvasmányában is nyomon követhető. A harmadik vasárnap evangéliumában (Mt 8,1–13) két csodatétellel, egy leprásnak és a kapernaumi százados szolgájának a meggyógyításával áll előtűnk az isteni dicsőség „epifániája”.

Az istentisztelet graduáléneke a Légy velünk kegyelmeddel (EÉ 277). Szövege eredetileg egy imádság volt, mely a következő kéréseket fogalmazta meg: légy velünk kegyelmeddel,

szent igéddel, fényeddel, áldással, oltalmaddal, hűségeddel. A hat strófa frappánsan foglalja össze mindazokat a gondolatokat, amelyekkel az egyház a karácsonykor közénk érkező Megváltó további jelenlétéért imádkozik.

Az énekszöveget Josua Stegmann (1588–1632) stadthageni teológia-professzor, szuperintendens írta. Életét a harmincéves háború csapásain és felesége korai elvesztésén kívül a katolikusokkal folytatott harc is megkeserítette. 1629-ben ugyanis egy olyan császári rendelet lépett érvénybe, amely alapján a katolikus egyház visszakövetelhetette a korábban evangélikus tulajdonba került javait, épületeit. Így az ekkor már betegeskedő Stegmann munkahelye, a rintelni gimnázium is veszélybe került. Életének utolsó három éve az evangélikus ügyért folytatott elkéseredett küzdelemben telt, tanár- és lelkesztársaival együtt sok megaláztatást, megszegyenítést kellett elszenvednie, melyben végül testileg-lelkileg összeroppant.

A lutheránus hite mellett mindvégig kitartó Stegmann a háború szen-

vedőinek kívánt vigaszt nyújtani 1627-ben kiadott imádságoskönyvével. Ebben jelent meg a Légy velünk kegyelmeddel kezdetű költemény is, mely aztán Az élet nekem Krisztus (EÉ 504) című korál dallamához kapcsolódva közkedvelt gyülekezeti énekké vált.

Az élet nekem Krisztus dallamának szerzője, Melchior Vulpius (1570–1615) az istentiszteleti zene szempontjából kiemelkedő fontosságú lutheránus zeneszerző volt. A weimari kántor, zenetanár máig tartó népszerűségének oka, hogy könnyen megtanulható, hálás darabokat komponált, melyekkel az egyszerűbb gyülekezeti kórusok is megbirkóznak, összesen mintegy kétszáz motettát és négyszáz korálharmonizációt. Kétkötetes evangéliummotetta-sorozatában az egyházi év vasárnapjainak evangéliumi igéit dolgozta fel, kórusköteteiben pedig négyszólamú korálleteket tett közzé, melyek részben saját szerzésű dallamokra készültek.

Vulpius műveiben a szöveg és zene kapcsolata lépten-nyomon fellelhető. Legszenvedetlenebb ez reggeli és esti énekében, ahol a dallamok kezdőmotívumai mintegy a nap járását rajzolják meg: felugró kvint a napkelte (Jön bíborfényű pirkadat – GyLK 793), lehangzó kvint a napnyugtát (Már kihuny a szép nap fénye – GyLK 794). A zeneszerző Az élet nekem Krisztus komponálásakor is megpróbálta hűen lefesteni a szöveg tartalmát. A harmadik korálban, ahol az Istenhez való bizalmunkról van szó, a dallam lépésenként halad felfelé, míg eléri az oktávot, majd ezután – szintén lépésekben – visszakerkezik az alaphangra, mely a megnyugvást, az Istenhez való hazatérést szimbolizálja.

■ FEKETE ANIKÓ

## Szálkák és gerendák

Jogász és püspök asztali beszélgetése

► „Ha nincs megbocsátás, nincs jövője az emberiségnek” – mondta Solt Pál a Pilinszky János irodalmi kávéházban az Asztali Beszélgetések Kulturális Alapítvány szervezésében megrendezett dispután. A január 13-i rendezvényen a törvény és evangélium kérdéskörét vitatták meg a beszélgetőpartnerek: a Magyar Bíróképző Akadémia igazgatója, a Legfelsőbb Bíróság volt elnöke és Gáncs Péter evangélikus püspök.

A rendezvény kezdetén az est vendégei Luther asztali beszélgetéseinek egy részletét idézték, melyben a reformátor a jogtudósok iránti haragjának ad hangot: „A jurista gerendát, a teológus pedig szálkát hordoz. (...) A jurista nem több, mint a varga vagy a szabó.” E kemény kijelentéssel szemben Gáncs Péter – a párbeszéd fontosságát kiemelve – annak a helyzetnek a különlegességére hívta fel a figyelmet, hogy a megjelölt témakörben a törvénytudó és a lelkész oszthatja meg egymással gondolatait és tapasztalatait.

A vitapartnerek egyetértettek abban, hogy a társadalmi együttélés szabályainak meghozatala mellett minden korban szükség van a polgárok önkéntes jogkövető magatartására is.

A püspök felidézte a reformatori tanításnak azt a sajátosságát, hogy a törvény és evangélium megkülönböztetésére különösen nagy hangsúly esik. A törvényen belül kiemelte a két kőtábla eltérő szerepét: az első (tudniillik az első három parancsolat, mely az ember Istennel való kapcsolatát rendezzi) a fej, amelytől ha megfosztjuk a testet, a többi taggal (vagyis a második kőtábla emberi viszonyokat rendező parancsolataival) is azonnal

gondok adódnak. „Rettenetes úgy végigmenni egy szerpentinon – folytatta gondolatmenetét –, ha nincs korlát”, ugyanakkor csak a Jézus Krisztusban testté lett szeretet képes felszabadítani arra, hogy az ember ne kényszerből akarja teljesíteni a törvény előírásait. Az evangélium és az európai identitás kapcsolatát feszegető kérdésre Gáncs Péter elmondta: nem azon kell problémáznunk, hogy a keresztény gyökerekre utaló mondatok nem kerültek be az Európai Unió alkotmá-



Balról jobbra: Solt Pál, Gáncs Péter és Galambos Ádám

nyának előszavába. A fő kérdés az, hogy Európa keresztényeinek élete valóban megtermi-e a jó gyümölcsöket. Hiszen Jézus Krisztus, az ő szava, tanítása, életünkben való jelenléte maga az evangélium.

Solt Pál felhívta a figyelmet arra, hogy a törvény fogalmát sokan a jogszinonimájaként is használják. A törvényeket ma az állam bocsátja ki és ő is hajtja végre, ám ha túl sok a jogszabály, ezek özönében nehéz eligazodni. Minél kazuisztikusabb egy törvény, annál hamarabb változtatásra szorul. Véleménye szerint a Tízparancsolat az emberiség közös kincse, amely bele van írva az emberi szív mélyébe, vagyis igazi sajátosságunkból következik. Ugyanakkor hozzátette: „Semmit sem használ, ha csak önma-

gában nézzük a törvényt. Aki a törvényt adta számunkra, ő a megtartó.”

Az evangéliummal kapcsolatban a katolikus jogtudós megjegyezte: Isten országának örömhíre arra vár, hogy minden emberi esetlenségünk, töredékes ismeretünk és rossz tulajdonságunk mellett is megéljük, illetve megjelenítsük a mindennapokban. Ahol ez megtörténik, ott az evangélium békét teremt.

Az „ezoterikumok” iránt érdeklődő 21. századi ember olyasmire éhes,

► Nagy horderejű vállalkozásba kezdett Pápa városában az evangélikus gyülekezet és a nemrégiben az egyházközség lelkészévé, majd esperesé választott Polgárdi Sándor. Arra az elhatározásra jutottak, hogy uniós pályázati pénzből kívánják felújítani és kibővíteni a Pápa belvárosában található, „lutheránus szigetnek” is nevezett épületegyüttest.

„Tervezői szándékainkat, a tervünkben javasolt megoldásokat az a meggyőződés vezérelte, hogy a keresztény élet és nevelés alapja a 21. században is a templom és az iskola marad. (...) A megadott tervezési programban legszebb evangélikus hagyományaink folytatását látjuk, munkánk során ennek a haladó tradíciónak az életben tartását tartottuk szem előtt. Az itt folyó – remélhetőleg generációkon átívelő – szellemi, lelki munkának próbáltunk méltó keretet teremteni” – írta a Lutheránus sziget Pápa épületkomplexum tanulmányterve című dokumentum bevezetőjében dr. Nagy Tamás, a projekt felelős tervezője, a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem Építész Tanszékének vezetője. A döntést – mely szerint az ő tervei alapján újítják fel és bővítik ki az épületegyüttest – még tavaly október 15-én egy tizenhat fős bizottság hozta meg.

Korábban is voltak már kezdeményezések az iskola bővítésére, de ezek közül egyik sem nyert kellő támogatást – tudtuk meg Polgárdi Sándortól. Az esperes azt is elmondta, hogy a tervek megvalósítását most több tényező is sürgetővé

teszi. Egyrészt a templomot és az épületeket az egykori várak területén húzták fel, s mivel fennáll továbbá süllyedésük veszélye, elengedhetetlen a felújítási munkálatok mihamarabbi megkezdése. Másrészt a 2001-ben újraindított Gyurácz Ferenc Evangélikus Általános Iskola kinőtte jelenlegi helyét – 2009-től nyolcosztályos iskolaként fog működni –, és a gyülekezetnek is tágasabb térre lenne igénye. Az iskolát tanteremmel, étteremmel és új tantermekkel bővítenék.

Tervezik könyvtár és levéltár létrehozását is, melyekben a gyülekezet nagyon értékes régi gyűjteményét szeretnék bemutatni, illetve az esperesi hivatal és az egyházmegye anyagait elhelyezni. Remélik továbbá, hogy a gyülekezet lélekszáma és anyagi helyzete egyaránt úgy alakul az elkövetkezendő időben, hogy lehetővé válik két állandó lelkész szolgálata állítása is, így két lelkészlakásra lesz szükség. Nem utolsósorban a tervek között szerepel egy gyülekezeti terem megépítése.



A projekt összköltségvetése 988 millió forint, az elképzeléseket pedig – miként beszámolónk elején említettük – európai uniós forrásokból kívánják megvalósítani.

— JENEI —

## Kultúrájában él a nemzet

„A 185 éve íródott nemzeti ima születésének napját 1989 óta ünneplik a magyar kultúra napjaként. Hogy hányan ünneplik valójában, azt nem tudom. De számomra megér egy írást. Főképp azért, mert ha minden mellett elmegyünk szó nélkül, akkor a végén tényleg nem marad semmi, csak a zavaros, anyázós, megosztottsággal teli hétköznapiak. Márpedig a magyar kultúra napja egy olyan alkalom, amikor érdemesebb tágabban nyitni az ablakot, meghallgatni egy zeneművet, megtekinteni egy festményt, elolvasni néhány irodalmi részletet, hogy átélhessük a valahová tartozás jóleső érzését” – írja Pór Károly a Hírexta.hu portálon.

Nekünk, keresztény magyaroknak a magyar kultúra napja ennél is több, nem csupán a valahová tartozás jóleső része, hanem a valakihez tartozás bizonyossága, a felbecsülhetetlen ajándékért érzett hála pillanata. Ablaknyitás, a hit ablaknyitása egy olyan valóság felé, amely kulturális önazonosságunkat jelenti, amely a gyökér, az alap, amelyre minden létezés épül.

De mi is a kultúra? Márai megfogalmazásában az emberi lét legmélyebb tartalma, életforma. Egy olyan viszonyrendszer, amely átfogja az egész emberi életet, a teljes társadalmat. A kultúra műveltség, szellemi,

anyagi értékteremtés, tudatos alkotás, művészet, tudomány, vallás, ismeretek és magatartásformák. Egyszóval minden, ami emberré emel.

Leegyszerűsítve nagyon tiszta, egyértelmű a kultúra fogalma. Például – Szatmáry Zoltán fizikus szavával szólva – „a régészek kultúrájának nevezik azokat a leletegyütteseket, tárgyakat, amelyek nem a természet, hanem az ember művei. Szerintem ez a kultúra definíciója, amelyet nem kell tovább bonyolítani. Mi akkor a »magyar kultúra«? Minden, amit a magyar emberek létrehoztak, megalkottak, megteremtettek. Amíg tehát magyarok élnek a földön, a magyar kultúra fennmarad – mondaná az ember. Csak rajtunk múlik, tényleg fennmarad-e.”

Számunkra a magyar kultúra az az „ontológikus közeg”, az az érték- és normarendszer, az az életforma, amely ezer szállal fűzi egymáshoz a Kárpát-medencei magyarságot. Olyan elszakíthatatlan szálak ezek, melyek egyben Európához és a világhoz, az emberiséghez kötnek, és közben sajátos karaktert kölcsönözve el is választanak mindettől. Ebben a kultúrában benne rejlik az ismétlés, az érték- és hagyományörzés, a megújulás, az alkotás, a teremtés, a változás dialektikája.

Ha magyar életünket-létünket

ÉGTÁJOLÓ



anyira meghatározza is mostanság a szétszakadozottság, az ellentét, az általunk emelt áthatolhatatlan falak és kiásott lövészárkok, az elvakult gyűlölet, a mérhetetlen önzés, talán mégis marad valami. Valami, ami a miénk, mindannyiunké, közös kincsünk, pártállástól, hatalomtól, régióktól, mindenféle országhatároktól, falaktól és lövészárkoktól függetlenül. És ez a mi magyar kultúránk, a mi önazonosságunk.

Idézett tanulmányában ([www.termesztudomany.hu/tv98/tv9809/kultura.html](http://www.termesztudomany.hu/tv98/tv9809/kultura.html)) Szatmáry Zoltán így folytatja: „A magyar kultúra nagy részét a nép hordozza. Ez a folklór, és a nép generációkon keresztül fenn fogja tartani. Arra persze nincs garancia, hogy a világ ezt magyar folklórnak fogja tekinteni. Tessék elmenni a bukaresti skanzenbe: ott rengeteg, nyilvánvalóan magyar emlék románként van bemutatva.”

Természetesen a magyar kultúra nem valami egynemű, uniformis-

zált, unalmas, egyhangú, színtelen halmaz. Sőt mindig ki van téve a legvadabb politikai és egyéb befolyás „átkos” hatásának. Próbálták már megszelídíteni, kordában tartani, szolgai engedelmességre bírni, hűségnyilatkozatra kényszeríteni, dogmatizálni. Hol vörösrre, hol barnára, hol csikosra igyekeztek mázolni, attól függően, hogy milyen szelek fújnak. Sokan próbálták vadhajtsáit itt-ott kivágni, csonkítani, részéit „megfelelően és illendően” szalonképessé tenni.

De a mi „kis magyar kultúránk” egészen makacsnak, szívósnak bizonyult, mert nem hódolt be az ide-oda fújdogáló szeleknek, fittyet hányt mindenféle jöttment ideológiákra. Csak így tudott nyitott és fogékony maradni, nyitott az újra, a világra, a kihívásokra, és közben hűséges maradt magához. Csak így maradt meg színes virágcsokorként, millió különböző frekvenciájú hang polifóniájaként.

Sokat idézzük a mondatot: „Nyelvemben él a nemzet”, Herder pedig bevezette a kultúr-nemzet fogalmát, melynek alapján parafrázálhatnánk e szállóigét: kultúrájában él a nemzet. És ma talán éppen ez az egyetlen, ami bennünket összeköt, ami igazán közös, és függetlenül attól, hogy hol él a magyar. Ez sajátja, joga van

hozzá, felelős érte. Állampolgárság – kettős vagy többes –, kedvezménytörvény, megannyi bürokratikus zárvonal nem kötődik hozzá. Csak egy feltétele van: a közös alkotó szellem, a kifejező nyelv, az értelmet, célt, jelentést kereső lélek. S ha ma valamire, erre a mi kis kultúránkra igenis nagyon kell vigyáznunk, őriznünk, ápolnunk, gyarapítanunk kell.

A magyar embernek ma is feladata lenne, hogy könyveket vásároljon, színházba, hangversenyre, templomba, kiállításokra járjon, egyszóval: éljen szellemi, lelki életet. Ha írónk rosszat írnak, színházaink rosszul játszanak, füttyüljük ki, de ne hagyjuk őket magukra! A dolgok jóra fordulással erre nem is lesz szükség: ha jó a közönség, akkor jó a könyv, a színház, a zene... Pénzünkbe kerül mindez? Igen, de vállalnunk kell. Vállalnunk, mert érdemes!



Adorjáni Dezső Zoltán püspök Erdélyi Egyházkerület



A Deák téri evangélikus templomban már az imahét ünnepélyes megnyitása előtt ökumenikus alkalmon vehettek részt a hívek. Január 18-án a délelőtt 11 órakor kezdődött istentisztelet igehirdetője római katolikus egyházvezető volt. Képünkön *Gáncs Péter* déli kerületi evangélikus püspök és *dr. Kiss-Rigó László* szeged-csanádi megyés püspök közös oltári szolgálata.

■ SMIDÉLIUSZ ANDRÁS felvétele

## Direkt ökumené – bencés gimnazistákkal

Az évenként megrendezett ökumenikus imahéten a pannonhalmi apát-ságban ökumenikus imaórák keretében a történelmi egyházak képviselői hirdetik Isten igéjét. A pannonhal-

mi győri evangélikus püspöki hivatalban. A mintegy harminc diákot *Ittész János* elnök-püspök fogadta.

A délután programjaként *Ócsai Zoltán* győri lelkész először az evan-



gelikusok énekkincsét mutatta be a fiataloknak, majd *Percze Sándor* győr-ménfőcsanakai lelkész – *Evangélikusokról nem csak evangélikusoknak* címmel – tartott vetített képes előadást egyházunk néhány jelképéről.

A látogatás *Ittész János* püspök előadásával, majd csoportos bibliatanulmányral zárult.

■ MENYES GYULA felvétele

Ennek szellemében tett látogatást múlt szombaton a gimnázium 10/b osztálya – *Dénesi Tamás* tanár és *Dejcsics Konrád* szerzetes vezetésével –

## „Mi az ökumenét megéljük”

Beszélgetés Taizé „magyar referensével”

▶ A franciaországi Taizé hetven éve fennálló ökumenikus közösségében a „magyar ügyek” felelőse – egy indonéziai. *Francesco* testvér immár csaknem egy évtizede viseli gondját a magyaroknak, legyenek akár a közösséghez látogató vendégek vagy épp az Európa különböző nagyvárosaiban évenként rendezendő ifjúsági találkozók résztvevői. Hogy a reá bízottakkal könnyebben szót értsen, *Francesco* testvér – többek között – megtanult magyarul is.

– Indonéziából Franciaországba hosszú az út...

– Mint ahogy a számítógépes szakembertől a Taizé-testvérig is. De valóban, Yogyakarta városából származom, amely Jáva szigetének közepén található. A tizenháromezer indonéz sziget közül, ahol összességében 235 millió ember él, ez a legnépesebb.

– *Hogyan került kapcsolatba a Taizéi Közösséggel?*

– Röviden úgy is válaszolhatnék, hogy a zene révén, amelynek nincsenek határai... Még otthon, a gyülekezetemben ifjúsági csoportokat vezettem, és több kórusnak is vezetője voltam. Egy nap az egyik barátom kezembe adott egy taizéi énekeket tartalmazó kazettát és a hozzá tartozó kottafüzetet. Arra kérte, hogy fordítsam le indonéz nyelvre a szövegeket. Habár az akkori technikai feltételek következtében a kazetta minősége hagyott némi kívánnivalót maga után, az énekek teljesen magukkal ragadtak, és elhatároztam, megcsinálom a fordítást. Akkor még csak nem is gondoltam, hogy ez mekkora fordulópontot jelent majd az életemben...

– *A taizéi énekekre jellemző, hogy a kottákban sokszor párhuzamosan több nyelven is megtalálhatóak a szövegek. Nehéz volt indonéz nyelvre átültetni őket?*

– Bevallom, volt, amit többször is átírtam, miután a kórusokkal kipróbáltuk. Mindig igyekeztem szem előtt tartani, hogy az indonézek számára is könnyen énekelhetők legyenek, de ugyanakkor minél közelebb álljanak az eredeti, bibliai szöveghez.

Hiszen a legtöbb taizéi ének valamelyik bibliai szakaszon alapul.

– *Így került kapcsolatba a közösség egyik nagyon jellemző szegmensével, a zenével. És magával a közösséggel?*

– Az énekeken kívül nem tudtam semmit róluk, mígnem találkoztam az egyik testvérrrel, aki Indonéziában járt. Tőle tudtam meg, hogy Taizében van egy közösség is, ahova a világ szá-

– *hogy hivatalosan is Istennek szenteljem az életem. Négy közösséggel is felvettem a kapcsolatot, amelyeket felkerestem, hogy közelebből is megismerjem életüket, szokásaikat, hitüket. De a közös imák és a taizéi énekek a maguk egyszerűségével, ugyanakkor szépségével újra és újra felidéződtek bennem. A sokféle felekezeti háttérből érkező testvérek egyszerű élete pedig megmutatta számomra, hogy Krisztus követéséhez nincs szükség nagy előképzettségre. Ha egyszer eldöntöttük, hogy követni fogjuk őt, akkor hiányosságainkat ő majd pótolja. Így végül elhatároztam, visszamegyek Taizébe. Eleinte csak önkéntesként töltöttem ott hosszabb időt, ezalatt sokat tudtam elmélkedni. Végül eldöntöttem, belépék a közösségbe. Ez tizenhét évvel ezelőtt történt.*

– *Mennyire érzi ökumenikusnak a Roger testvér által alapított közösséget?*

– *Itt mi a mindennapokban és az imádságokban szeretnénk minél jobban megélni az ökumenizmust. Kereszténynek lenni azt jelenti, hogy a Krisztus-követők nagy családjához tartozunk. Én arra vágyom, hogy a szívből jövő szeretet, ami a keresztényeket összeköti, bátorítsa, gazdagítsa és hitben növelje az embereket Isten színe előtt. Ezt tapasztalom meg itt azzal a több tízezer-nyi fiatalal, akik évente eljönnek ide.*

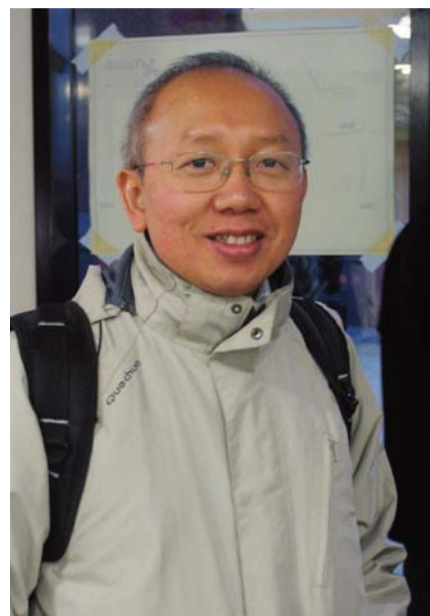
– *A testvérek között Ön a magyarokért felelős. Vagyis nemcsak a Taizébe érkező vendégekkel foglalkozik, hanem egy-egy találkozáson, mint amilyen a legutóbbi brüsszeli volt, vagy az idei, októberi pécsi is lesz, a magyarokkal kapcsolatos szervezés az Ön feladata. Hogyan kezdődött mindez?*

– *Nagyon szeretek énekelni, és amikor itt, Taizében találkoztam magyarokkal is, megpróbálkoztam ezen a nyelven is. Később megkérdeztek, hogy tartanám-e a kapcsolatot a magyarországi fiatalokkal.*

– *Nagyon jól beszél a nyelvünket.*

– *Még van mit tanulnom. Szép és ugyanakkor nehéz nyelv, de a személyes kapcsolatokban nagyban segít, ha az anyanyelvén szólítjuk meg a másikat. Még akkor is, ha nem tökéletes a nyelvtudásunk...*

■ BODA ZSUZSA



A SZERZŐ FELVÉTELE

mos országból és egyházból érkeznek fiatalok. Hívtam engem is, hogy látogassak el egyszer hozzájuk. Amikor eljutottam, nagy élményt jelentett számomra. Megragadott például az az egyszerűség, ami az ottani életre – a mindennapi és a hitéletre is gondolok – jellemző. Előtte azt gondoltam, hogy az erős hit csak néhány ember privilégiuma, mert nagy erőfeszítés szükséges hozzá, és ez csak keveseknek adatik meg. Taizében viszont megtanultam, hogyan lehet mindent az Istenre bízni – a hitünket, aggodalmainkat, a jövőnket.

– *Miért döntött úgy, hogy belép a közösségbe?*

– *Otthon számítógépes technikusként dolgoztam, de foglalkoztatott a gondolat, hogy Isten valami másra hív. A családi hátterem miatt azonban ez nem volt egyszerű. Hatan vagyunk testvérek, és én vagyok a második. Az idősebb testvéreknek nagyobb felelősségük van a családban, és mivel a bátyám akkor már kétezer kilométerre lakott tőlünk, sok feladat rám hárult a családban.*

Amikor Taizéből hazamentem, egyre nagyobb volt bennem a vágy,

## Megkezdte a segélycsomagok szétosztását Gázában a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet

Egyedüli magyar szervezetként a háborús övezetben belül

A Magyar Ökumenikus Segélyszervezet (MÖSZ) első szakaszban hárommillió forint értékű humanitárius segély szétosztását kezdte meg a Gázai övezetben található Khan Yunus település vonzáskörzetében élő nélkülöző családok számára. Az egyenként tizenkét kilogrammos egységcsomagok tartós élelmiszereket (rizst, tésztát, olajat, hal- és borsókonzerveket, teát, paradicsomszószt és levesfűszert) tartalmaznak.

Az ökumenikus segélyszervezet helyi partnerszervezetének munkatársai és önkéntesei készítettek elő a segélyek beszerzését a Gázai övezetben belül: felmérték azon családok körülményeit, amelyek esetében a leginkább a segítség. A szétosztan-



FOTO: MÖSZ

dó csomagok közel négyszáz nagy-család – több mint kétezer fő – számára nyújtanak azonnali életmentő segítséget az egy hónapja tartó háborús krízisben.

A segélyszervezet munkatársainak jelentése szerint a folyamatos bombázás és a szárazföldi offenzíva következtében rendkívül nehéz volt előkészíteni a segélyáru beszerzését és osztását. A hónapokkal ezelőtt bevezetett embargó következtében a boltok teljesen kiürültek, az ivóvíz beszerzése egyre nehezebb, valamint megszűnt a gázellátás, és naponta csak néhány órán át van áramszolgáltatás.

Mint ismeretes, a MÖSZ 2004 óta ezúttal már harmadik alkalommal hajt végre humanitárius és fejleszté-

si programot a Gázai övezetben. Az előző kettőt a magyar Külügyminisztérium finanszírozásával bonyolította le. Ezek során több mint tízmillió forint értékben osztott szét élelmiszercsomagokat; oktatásfejlesztő programja keretében tanszereket adott át iskolás diákoknak, valamint képzéseket szervezett.

A Magyar Ökumenikus Segélyszervezet az összefogás és segítségnyújtás jegyében továbbra is fogad pénzdományokat számlaszámán a Gázai övezetben lakók megsegítésére.

Adományszámlaszám: 11705008-20464565 – „Gázai övezet 2009” megjelöléssel a közleményrovatban. Online adományozás: [www.segelyszervezet.hu](http://www.segelyszervezet.hu) – „Hogyan segíthetők?”

# Az ökumenikus imahét országos megnyitó istentisztelete

► Folytatás az 1. oldalról

Az alapige egy 2004-ben Erdélyben elhangzott igehirdetést idézett fel Bölcskei Gusztáv emlékeztében: az igehirdető szerint a próféta ebben az igében elénk hozza azt a szent kötelességet, hogy mindent megtegyünk annak összeforrasztásáért, ami egykor egyben volt, majd szétszakadt...

A próféta az összekötözött két fadarab mély értelmű szimbólumával fejezi ki az üzenetet: ami eredetileg

ter kijelentette: az Atya és a Fiú egységének meg kell jelennie és nyilvánulnia a hívők és tanítványok között. Ezért tanúságtétel az, ha a világ számára láthatóvá válik a keresztények egysége, amelynek az Atya és a Fiú között meglévő, igazságban és szeretetben működő egység hasonlóságán kell alapulnia.

A gyülekezeti ének alatt a két különálló fadarabot az azokat tartó szolgálattevők jelképesen kereszt alakba kötötték össze.



egybetartozott, az továbbra is összeilleszthető, és újra eggyé kell lennie. Bár nekünk, embereknek be kell vallanunk: a mi kezünk nem volt alkalmas az összeillesztésre, ez az üzenet mégis reménységet ad, mert nem a mi erőfeszítéseinket állítja a középpontba: Isten ígérete az, hogy az ő hatalmas kezében történik meg az összeillesztés, vagyis Isten keze által megy végbe a bennünk, felekezeteink között, országunkban és határainkon kívül lévő megosztottság és szétszakítottság gyógyítása.

Az istentisztelet záróakkordjaként D. Szabik Imre nyugalmazott evangélikus püspök, a Magyar Bibliatársulat és a MEÖT elnöke hivatalosan bezárta a *Biblia éve 2008* elnevezésű ökumenikus programsorozatot. Beszédében hálát adott a Biblia évének sikeres lebonyolításáért és azért a lehetőségért, hogy „hitünk és erkölcsünk zsinórmértékét minél többen megismerhették” a mögöttünk hagyott esztendőben. Szabik Imre a rendezvénysorozat legkiemelkedőbb eseményeinek említésén túl – szimpóziumok, előadás-



FOTÓK: LUKÁCS GÁBI

Dr. Erdő Péter bíboros, prímás, esztergom–budapesti érsek Jn 17,7–11 alapján tartott szentbeszédében az evangélium egyik legmegrendítőbb részének nevezte Jézusnak a tanítványokért mondott főpapi imáját. Krisztus a tanítványok megőrzésének a fohászában az Atyától eredő tanítás folytonosságába helyezte bele követőit. Leszögezte, hogy Krisztus tanítása nem emberi vélemények és vélekedések rendszere, hanem hívő tanúságtétel az élő Isten cselekedeteiről. A Biblia nem csupán emberi mű, hanem Isten ígéje, és mivel Krisztus Szentlelkét adta az egyháznak, a Szentírást a hívek ugyanabban a lélekben olvassák.

Krisztus második kéréséről – „egyek legyenek, mint mi” – Erdő Pé-

sorozatokat, kiállításokat, vetélkedőket, bibliaversenyeket, önkormányzati könyvosztásokat – a jó értelemben vett „reklámkampány” lelki és szellemi tapasztalatainak összegzésére is kísérletet tett: az egyházon kívül élők közelebb kerültek a Bibliához, egyháztalálkozók és lelkipásztorok pedig a közös gyakorlat révén közelebb kerültek egymáshoz, és egységesebbé lettek.

„Isten ígéje megmarad örökké – változatlanul az a feladatunk, hogy a krisztusi örömmüzenetet, az egyház legértékesebb kincsét továbbadjuk a világban” – zárta gondolatait a püspök, és köszönetét fejezte ki a programsorozatban részt vevő minden közreműködőnek.

■ PETRI GÁBOR

## A Krisztus-hívők egységéért megtartott imahetek témái

- 1968: Dicsőségének magasztalása – Ef 1,14  
 1969: Szabadságra vagyunk elhívva – Gal 5,13  
 1970: Isten munkatársai vagyunk – 1Kor 3,9  
 1971: A Szentlélek közössége – 2Kor 13,13  
 1972: Új parancsolatot adok néktek – Jn 13,34  
 1973: Urunk, taníts minket imádkozni – Lk 11,1  
 1974: Minden nyelv vallja, hogy Jézus Krisztus Úr – Fil 2,1–13  
 1975: Isten szándéka: Krisztusban egybefoglal mindeneket – Ef 1,3–10  
 1976: Isten gyermekei legyünk, vagy az a hivatásunk, hogy legyünk, amik vagyunk? – 1Jn 3,2  
 1977: A reménység nem csal meg többé – Róm 5,1–5  
 1978: Nem vagytok idegenek – Ef 2,13–22  
 1979: Szolgálatok egymásnak Isten dicsőségére – 1Pt 4,7–11  
 1980: Jöjjön el a te országod! – Mt 6,10  
 1981: Egy Lélek – sok ajándék – egy test – 1Kor 12,3–13  
 1982: Hogy megtalálják hajlékukat nálad, Urunk – Zsolt 84,5  
 1983: Jézus Krisztus a világ élete – 1Jn 1,1–4  
 1984: Az a hivatásunk, hogy legyünk egyek Urunk keresztje által – 1Kor 2,2; Kol 1,20  
 1985: Halálból az életre Krisztussal – Ef 2,4–7  
 1986: Tanúim lesztek – ApCsel 1,6–8  
 1987: Krisztusban egyek – új teremtés – 2Kor 6,17  
 1988: Isten szeretete elűzi a félelmet – 1Jn 4,18  
 1989: Közösséget építünk, egy test vagyunk a Krisztusban – Róm 12,5–6  
 1990: Hogy mindnyájan egyek legyünk... hogy elhiggye a világ – Jn 17,21  
 1991: Dicsérjétek az Urat, minden nemzetek – Zsolt 117; Róm 15,5–13  
 1992: Menjete el, veletek vagyok mindenkor – Mt 28,16–20  
 1993: A krisztusi egységért: teremjétek a Lélek gyümölcsét – Gal 5,22–23  
 1994: Isten népének feladata, hogy egy legyen szívében és gondolataiban – ApCsel 4,23–27  
 1995: Koinónia: közösség Istennel és egymással – Jn 15,1–17  
 1996: Íme, az ajtó előtt állok, és zörgetek – Jel 3,14–22  
 1997: Krisztusért kérünk, béküljétek meg, és engesztelődjétek ki Istennel – 2Kor 5,16–21  
 1998: Gyöngeségünkben is segítségül siet a Lélek – Róm 8,26  
 1999: Ő majd velük lakik, ők pedig népévé lesznek – Jel 21,3  
 2000: Áldott legyen az Isten, aki megáldott bennünket Krisztusban – Ef 1,3  
 2001: Én vagyok az út, az igazság és az élet – Jn 14,6  
 2002: Nálad van az élet forrása – Zsolt 36,10  
 2003: Ez a kincsünk cserépedényben van – 2Kor 4,7  
 2004: Az én békességemet adom nektek – Jn 14,27  
 2005: Krisztus az egyház egyetlen fundamentuma – 1Kor 3,1–23  
 2006: Mert ahol ketten vagy hárman összegyűlnek az én nevében: ott vagyok közöttük – Mt 18,20  
 2007: ...a süketeket is hallóvá teszi, a némákat is beszélővé – Mk 7,37  
 2008: ...szüntelenül imádkozzatok! – 1Thesz 5,17  
 2009: ...legyenek eggyé kezdedben – Ez 37,17

# Megosztottság a fájdalmas hungarikum

A Magyarországon körülbelül két évtizedes múltra visszatekintő ökumenikus imahét hagyományosan a felekezetre szabdaltságot, a kereszténység híveinek egységéért jött létre. A nyolc napig tartó imahét napjain a különböző felekezeti gyülekezetek ökumenikus közösségben tartanak istentiszteleteket az ország településein, és köztudottan a keresztények lelki egységéért imádkoznak.

A 2009. évi imahét tematikáját szemügyre véve elgondolkodtató és ígéretes színpontokat és észrevehetőket. Ez a színesedés nem az imahét tematikus bővülését jelenti, hanem az imahét „alapfunkcióján” jellegében és minőségében is túlmutató kezdeményezést. Az idei imahét témájának a koreai keresztényektől származó alapötletét és eredetét megvizsgálva ugyanis olyan sajátos kontextusra bukkanunk, amelyből a számunkra, magyar nemzetiségű keresztények számára jelentőségteljes konzekvenciák is adódnak.

A koreai keresztények témamegjelölése a vallási, felekezeti megosztottságon túl egy sokkal súlyosabb, emberi életet és kapcsolatokat húsba vágóan érintő helyzetből fakad: a koreai népet az ötvenes évek elején olyan horderejű nemzeti és politikai megosztottság sújtotta, amely országuk kettészakadását és a különvált országrészek egymástól való elkülönülését eredményezte. Nem egyszerűen népcsoportok, etnikumok vagy társadalmi csoportosulások, politikai szekértáborok szeparálódtak el egymástól, hanem családi, baráti, szoros embertársi kapcsolatok szakadtak meg traumatikus hirtelenséggel és az évtizedek múlásával helyrehozhatatlanul.

Egy ilyen abszurd helyzetnek a súlyosan romboló társadalom-lélektani következményeit végiggondolva nem lehet nem észrevenni a koreai kezdeményezés fájdalmasan aktuális magyar vonatkozásait és – ha nem is ekvivalens, de sok vonásában hasonló – párhuzamait.

Megosztottság és szétszakítottság

■ – TRI –



FOTÓ: LUKÁCS GÁBI

## Lezárultak a Biblia évének magyarországi eseményei

► Hivatalosan az ökumenikus imahét nyitó istentiszteletével zárult le hazánkban a Biblia éve. A programsorozatot tavaly a Magyar Bibliatársulat kezdeményezésére hirdették meg a keresztény egyházak. A Biblia-év egész országra kiterjedő eseményein részt vettek a történelmi és a kisegyházak, kulturális programjain pedig – rajtuk kívül – a zsidó felekezet is. Az alábbiakban azt vettük számba, hogy – a Magyar Távirati Iroda nyilvántartása alapján – a világi médiumok mely rendezvényeket jegyzik a Biblia éve 2008 legfőbb programjaiként.



A bazilikában a Magyar Bibliatársulat elnöke, D. Szezik Imre nyugalmazott evangélikus püspök értékelte a Biblia évének hazai programját

tet, amelyet a XV. budapesti nemzetközi könyvfesztiválon mutattak be.

**Május 24.** – A székesfehérvári Egyházmegyei Múzeumban *Bibliai találkozások* címmel nyílt kiállítás.

**Június 9.** – Mintegy százharminc parlamenti képviselő kapott Szentírást a Biblia éve alkalmából Budapesten hétfőn Erdő Péter bíboros, prímástól, Bölskei Gusztávól, a Magyarországi Református Egyház zsinatának lelkes elnökétől és Ittész Jánostól, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspökétől.

**Június 18.** – Az Evangélikus Országos Múzeum először csatlakozott a múzeumok éjszakájához – különleges Bibliából nyíló tárlattal, Biblia-maratonnal és koncertekkel.

**Június 23–26.** – Négy napos nemzetközi ökumenikus szimpóziumot tartottak Esztergomban.

**Június 23.** – A magyar írásbeliség és könyvkultúra kezdeteit bemutató Bibliából és Biblia-töredékekből nyílt kiállítás az esztergomi Szent Adalbert Központban.

**Augusztus 30.** – *Váradai Biblia* címmel mutatta be a Csillagocska Alapítvány magyar, román és török gyermektáncscsoportok közreműködésével készült táncjátékát Debrecenben.

**Augusztus 31.** – Szegeden *A Biblia szíve* címmel nemzetközi konferenciát tartottak.

**Szeptember 1.** – Öt évszázad bibliai témájú műkincseiből nyílt „...és látta Isten, hogy jó” címmel kiállítás a szegedi Móra Ferenc Múzeumban.

**Szeptember 30.** – A Művészetek Palotájában hangversenyt rendeztek *Énekeljétek az Úrnak* címmel, amelyen részt vettek a Magyar Katolikus Egyház, a Magyarországi Református Egyház és a Magyarországi Evangélikus Egyház, valamint a metodista, a baptista, az unitárius és az adventista felekezet vezetői.

**Október 2.** – Százötven részes népszerűsítő tévésorozat indult a Budapesti televízióban a Tóráról a Biblia éve alkalmából, amelynek két házigazdája Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi és Raj Tamás nyugalmazott főrabbi volt.

**Október 7.** – Bibliai témákat, főként Jézus életét feldolgozó tizenkét kilométeres tanösvényt adtak át a Veszprém megyei Somló hegy közelében.

**Október 15.** – *A könyvek könyve pontokban* címmel Biblia-kiállítás nyílt vakoknak és gyengénlátóknak a budapesti Szent Anna-templomban.

**November 21.** – *Biblia Sacra Hungarica – A könyv, mely „örök életet ad”* címmel nyílt a magyar Szentírás történetét bemutató kiállítás az Országos Széchényi Könyvtárban.

**November 30.** – Országos bibliaismereti vetélkedőt rendezett a Magyar Testvéri Börtöntársaság és a Börtönlelkészek Magyarországi Szervezete.

**December 23.** – Megjelent a világ első roma – lovári – nyelvű Bibliája a Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat és a Hungarofest Kht. Rendszeres Programiroda gondozásában.

## „Van kiút” konferencia Nagyváradon

„Átlépte az országhatárt a *Van kiút* konferencia, mert sorsközösségben vagyunk, a nemzet válságáról van szó” – mondta Tökés László református püspök, európai parlamenti képviselő múlt pénteken Nagyváradon a harmadik alkalommal megrendezett *Van kiút* konferenciát követő sajtótájékoztatóján.

Tökés László az újságírók előtt emlékeztetett rá, hogy az első ilyen konferenciát tavaly tavasszal Érden, a másodikat ősszel Nyíradonyban rendezte a Szent István Alapítvány, a Barankovics István Izraelita Műhely és az Október 23. Alapítvány; most először került sor az országhatáron kívül a találkozóra.

Az eseményre a magyar történel-

mi egyházak, civil szervezetek, valamint önkormányzatok képviselői kaptak meghívást – utóbbiak ezúttal Nagyváradról, valamint Hajdú-Bihar és Csongrád megyéből érkeztek. A szervezők egyik célja, hogy keresztények és zsidók együtt folytassanak párbeszédet a magyarság sorskérdéseiről, mivel meggyőződésük szerint a válság a jövő szempontjából nem keresztény vagy zsidó kérdés.

A református püspök az egyház felelősségéről is beszélt. Fontosnak nevezte az erkölcsi megújulás kérdését, amelyet több előadó is hangsúlyozott a tanácskozáson.

Weisz Péter, a Barankovics István Izraelita Műhely elnöke bejelentette: a konferenciasorozat a Délvidéken és

Kárpátalján kívánják folytatni, ugyanis „a magyar ügy átível a határokon”. Mikola István, a Szent István Alapítvány elnöke az identitás elmélyítésére, a szolidaritásra, a családok helyzetére és a hit fontosságára hívta fel a figyelmet. Meggyőződésének adott hangot, hogy a magyarság előtt van kiút, de ehhez „jókedv, jövőbe vetett hit” kell.

A tanácskozásokat szervező alapítványok háromszázezer forintos alapot hoztak létre a csángók megsegítésére. Együttal felhívták a civil szervezeteket az alap támogatására.

A konferencián a Magyarországi Evangélikus Egyházat Szeverényi János országos missziói lelkész képviselte.

► MTI

Az ökumenikus imahét megnyitónepségét Győrött január 19-én, hétfőn este tartották az Öregtemplomban. Az idei alkalom házigazdája az evangélikusok voltak, az igehirdető pedig Márkus Mihály, a Dunántúli Református Egyházkerület leköszönő püspöke. Az igeliturgiában – a helyi történelmi egyházak lelkészei és a győri baptista közösség lelképásztora mellett – részt vett Ittész János, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke, illetve Pápai Lajos, a Győri Római Katolikus Egyházmegye megyés püspöke. Az alkalmat megismertette jelenlétével Steinbach József, a Dunántúli Református Egyházkerület megválasztott, e hónap végén beiktatandó püspöke is.

■ MENYES GYULA felvétele



## Szerb anyácska Bizáncban

A Budapest tőszomszédságában fekvő Szentendre országos tekintetben is fontos turisztikai célpont. Ez azonban korántsem és kizárólag a főváros közelségének tulajdonítható. A hamisítatlan szentendrei hangulatról a girbegurba utcácskák, a főképp barokk és copf architektúrájú épületekkel körülvett terek, az ódon sikátorok és a Duna-parti panoráma gondoskodik. Mindezeket átsugárzik a római kori örökség, a város hajdanvolt és jelenlegi művészeinek tehetsége és a település külterületén fekvő skanzen hatása. S bár a torkosság bűnét több

fatemplomként épült, majd kőtemplomként újjáépítve nevüket az egykori szerbiai települések után kapták. Magukat a gyülekezeteket az egyes faluközösségek külön-külön szervezték meg. Így igen kiterjedt és sokrétű vallási élet folyt.

A feladványnak a „kis Bizánc” vagy a „szerb anyácska” kifejezések lehetnek a megoldásai. Szentendrére a 15–17. században több hullámban érkeztek az egykoron rácnak nevezett, a Balkánon újra és újra felkúszó oszmán hordák elől menekülő, zömükben a keleti, ortodox kereszténységhez tartozó betelepülők. Többségükben tehát pravoszláv hitű szerbek, de rajtuk kívül jöttek al-

fatemplomként épült, majd kőtemplomként újjáépítve nevüket az egykori szerbiai települések után kapták. Magukat a gyülekezeteket az egyes faluközösségek külön-külön szervezték meg. Így igen kiterjedt és sokrétű vallási élet folyt.

A pravoszlávok mellett a dalmátok a középkori eredetű katolikus templomban miséztek, de a római katolikusok között voltak magyarok és betelepített, egységesen svábnak nevezett németek is. Igen kis számban görög katolikusok is éltek itt.

A evangélikus hívek legelső csoportját az ugyancsak a Habsburg-politika révén idekerült szlovákok jelentették, a jelenlegi közösség múltja pedig a 20. század közepére vezethető vissza. A reformátusok már 1566-ban gyülekezetet alapítottak. A településen a zsidó közösségnek is megvolt a maga helye és szerepe, imaházuk is működött. Napjainkban a baptista felekezet van még jelen az ökumenikus szemlélettel sűrűn átítatott Duna-parti városban.

Az ortodox templomok közül aztán az 1750-ben emelt copfstílusú Csiprovacska később katolikus kézbe került, az 1746-os építésű barokk Opovacska pedig 1913-tól a reformátusoknak szolgált. A legfestőibb a főtéren álló, 1752-ben Mayerhoffer András által barokk stílusban emelt, rokokó elemekkel díszített Blagovesztenszka. A jelenlegi szerb fővárosból, az egykori Nándorfehérvárból elszármazottak 1756 és 1764 között emelték a Belgrád-templomot, mely a görögkeleti püspöki székesegyház. A rokokó és copf elemekkel tagolt barokk Pozsarevaczka 1759–63-ban, az ugyancsak copf részleteket rejtő barokk stílusú Preobrazsenszka-templom 1741 és 1746 között épült.

■ REZSABEK NÁNDOR



A Blagovesztenszka-templom

szempontból is célszerű elkerülni, a turistáknak mindenképp érdemes felkeresniük a város ínycsiklandozó finomságokat kínáló cukrászdáit.

A szakrális és etnikai vonatkozásoknál azonban sok esetben megáll az egyszeri látogató tudománya. A templomtornyok sokaságának látványa persze elbűvölő, de a cirill betűs feliratok általában megoldha-

bánok, bolgárok, bosnyákok, dalmátok, cincárok – vagyis a Balkánon rekedt románok –, valamint macedónok és görögök. A város ügyes kezű iparosainak, szorgalmas földműveseinek és szorgos kereskedőinek köszönhető a felvirágzását.

A település fénykorában a görögkeleti keresztények hét templomot is fenntartottak. Többségük először

# „Hát én immár kit válasszak?...”

III. evangélikus népzenei találkozó

▶ Folytatás az 1. oldalról

A balatonszárszói népzenei találkozók vonzereje nem csupán a változatos programoknak, a dal- és tánctanulási lehetőségeknek tudható be. A visszatérő vendégek többsége elkötelezett ápolója a néphagyományoknak, a népművészet értékeinek. Számukra e közösségformáló januári hétvége elsősorban valóban a találkozás, a testvéri – evangélikus – körben történő ismeretbővítés kivételes alkalma.

Ami a népzenei tematikát illeti, az előző két évben az egyházi ünnepeinkhez és hitéletünkhöz kapcsolódó népdalok alkották a gyakorlásra, elsajátításra felkínált repertoár gerincét. Idén a szervezők nem utolsósorban a fiatalabb korosztályokra gon-

„Úgy vélem, hogy e mostani, harmadik evangélikus népzenei találkozó volt mind ez idáig a legkiforrottabb mind a programok, mind a szervezés, mind pedig a lebonyolítás tekintetében” – summázta véleményét a balatonszárszói Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthon vezetője. *Végh Szabolcs* „zárszáva” már csak azért is tekinthető mérvadónak, mert köztudott, hogy ő nemcsak a találkozóknak helyszínt nyújtó intézményt igazgatja, de – ötletgazdaként – valójában magát a rendezvényt is „főszervezi”. Az idei program végén személyében egyúttal a Menyegző Kulturális Egyesület elnökét kérdezhettük a – szintén kezdeményezésére megalkult – vadonatúj egyesület céljairól, létrejöttének indítékairól.

– *Honnan a név? Miért pont „menyegző”?*  
– Természetesen a most hétvégi találkozó témája – „Hát én immár kit válasszak...?” – is közrejátszott a névválasztásban, de az ötlet valójában a *Kánai menyegző* című nótának köszönhetően jutott eszünkbe. *János evangéliuma* szerint Jézus első csodatétele a kánai menyegzőn történt, amikor a vizet borrá változtatta. Úgy gondolom, jelentőséggel bír, hogy Jézus egy nyilvánvalóan vidám, örömteli közösségi eseményen tett első ízben csodát. Aligha véletlen, hogy e bibliai történet számos magyar népdalnak is témája. De a „menyegző” kifejezés utal a Bibliában ugyancsak említett „királyi menyegzőre” is, illetve arra a menyegzőre, amelynek – reményünk szerint – majdan mi is boldog örök részesei lehetünk. A hagyományörzésen túl van tehát egy magasabb rendű célunk is ezzel az egyesülettel, nevezetesen az, hogy



dolva merítették a szerelem témájának kiapadhatatlan forrásából. A közel száz résztvevőnek lehetősége nyílt többek között számos dél-alföldi, nyírségi, szatmári és somogyi lakodalmos dal megtanulására. A jelenlévők betekintést nyerhettek a szerelem, az udvarlás és a házasságkötés „prózaibb” hagyományaira is, és egy evangélikus találkozóon aligha meglepő, hogy a központi téma a programokat keretező áhítatok választott igeversei kapcsán is elő-előkerült.

A közös énekléseket *Bálint Károly* népzeneész, *Juhász Zoltán*, valamint a *Pántlikás együttes* zenei kíséretei tették még feledhetetlenebbé. Rajtuk kívül még a helyi *Rokolya* és *Gilice* táncsoport bemutatója, illetve a *Tükrös zenekar* koncertje emelte a találkozói színvonalát.

A hangszerekkel való ismerkedés szintén hagyományos eleme a bala-

a népi, népzenei források ápolásán túl hitünk legfőbb forrásához, Krisztushoz vezetünk a valódi értékek iránt érdeklődőket.

– *Az egyesület milyen eszközökkel próbálja majd elősegíteni a közvetlen cél megvalósulását?*

– A kulturális antropológia összes eszközével: népzenevel, népi játésházakkal, hagyományörzessel, valamint népi kultúránk megismertetésével. Már idén szeretnénk kidolgozni egy hosszú távú, komplex programot, amelynek elemeiből mások is építhetnének. Például óvónőknek, tanároknak olyan képzések indítását tervezzük, amelyek során megtanulhatnak, miként lehet a gyerekeknek vonzó módon továbbadni a néphagyományokat. Elsősorban természetesen az evangélikus oktatási intézményeket segítenénk olyan programok elkészítésében, amelyek a népi tradíciók megőrzését szolgálják. Ezen túlmenően népművészeket, népi előadóművészeket, zenekarokat közvetítenénk, táborokat, különböző foglalkozásokat szerveznénk. És persze szeretnénk továbbra is minden évben megrendezni Balatonszárszón az evangélikus népzenei találkozót...

tonszárszói rendezvénynek. A vendég-sereg most a duda, a tekerő és a furulya történetével ismerkedhet meg közelebről. Természetesen a 2009. évi evangélikus népzenei talál-

kozót is színesítette táncbázis – ezúttal szatmári lakodalmos –, amely szombaton, késő éjszakába nyúlóan volt záloga a felszabadult együttlétnek.

■ JENEI ORSOLYA



FOTÓK: PÁLMAI ZOLTÁN

## A MAGYAR KULTÚRA NAPJA ELÉ

TÜRMEZEI ERZSÉBET

# „Szánd meg, Isten, a magyart”

(Himnuszunk költőjének)

„Isten, áldd meg a magyart!” – énekeljük egyre veled. Hiszen nagyobbat kérni nem lehet, mert az áldás nyomán bőség terem, mert az áldás vészben védelem, viharos nap után boldog derű, tőle édessé lesz a keserű, acélozza a lankadt, gyenge kart. Új meg új reménnyel énekeljük teveled: „Isten, áldd meg a magyart!”

De szívedből a jaj is felbuzog. Segélykiáltás zárja Himnuszod. Bűnök mélye, harag villámai tanítottak égre kiáltani. Tenger morajlott, messze volt a part, s felsikoltottál: „Szánd meg a magyart!”

Mert láttad bűneink mélységeit. Láttad, csak szánó irgalom segít, isteni irgalom és bűnbocsánat. Segíts hát elsírní ma is utánad mind, amit Himnuszod kérni akart! Azt is, hogy „Szánd meg, Isten, a magyart!”

(1989)

**MIVEL SZOLGÁLHATOK?**

**BÉKESSÉG**  
**IMÁDÁS**  
**SZERETET**

MENNYEI ÍZEK RESTAURANT

**2009. február 1.**  
**Budavári evangélikus templom**

17.30-tól közös éneklés, lehetőség személyes gyónásra  
18.00: Tamás-mise

<http://tamasmise.mindenkilapja.hu>

**TAMÁS-MISE** A keresők istentisztelete

HIRDETÉS

## Álláshirdetés

A balatonszárszói Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthon bentlakásos munkára keres egyedülálló személyt vagy házaspárt gondnoki és egyéb feladatok ellátására.

Egyedülálló személyt keresünk kertész-karbantartó gondnoki állásra; házaspár esetén a feleséget takarító vagy főzőasszony-konyhai kiegészítő (szakács végzettséggel) vagy recepciós-pénztáros (angol vagy német középfokú nyelvvizsgálással és pénzügyi végzettséggel) munkakörben tudjuk éves állásban foglalkoztatni.

A lehetőséget egyedülálló férfiaknak (kertész-karbantartó) és – a szociális lakás adottságaiból adódóan – olyan házaspároknak javasoljuk, akiknek a gyermekeik idősebbek, és már nem élnek együtt szüleikkel. Fel-tétel: gyülekezeti tagság; lelkesi ajánlás szükséges.

Az állás/állások márciustól, illetve áprilistól tölthetők be. Bérézés az intézmény bértáblája szerint. Jelentkezés február 20-ig. További információ telefonon kérhető a 20/824-3143-as telefonszámon *Végh Szabolcs* intézményvezetőtől.

„Az a civilizáció, amelyik elhidegül a tudományától és művészetétől, vagyis a kultúrájától, pusztulásra van ítélve. Az életét adja föl, elsorvad, elpusztul atombombák nélkül is.”

(Bay Zoltán)

Január 22-e immáron húsz éve a magyar kultúra napja. „Apropóját” az a mára már – remélhetőleg – mindenki számára ismert tény adta, hogy 1823-ban az akkor harmincharmadik évében járó *Kölcsey Ferenc* Szatmárcsekén e napon tett pontot a *Hymnus, a Magyar nép zivataros századaiból* című, azóta nemzeti himnuszunkká vált költeménye végére.

## 1.

„Nemzeti imádsággá (...) olyan verseink váltak, amelyekben a nemzet legmélyebb szándékai szólaltak meg. A jobb nemzeti sorsért könyörgő Hymnus, a hazához való hűség Szózata és a szabadság-küzdelem esküjét fogalmazó Nemzeti dal.”

(Görömbei András: *Kultúra, nemzet, identitás – Debrecen hetilap, 2006. február 1., 16. o.*)

A *Magyar nép zivataros századaiból* „alcím” a vers eredeti címének szerves tartozéka. Kölcsey visszahelyezi költeményét a „zivataros századokba”, s lélekben is visszahelyezkedik egy protestáns prédikátor-költő helyzetébe. Ez érteti meg a mű mélyen vallásos jellegét, imaformáját, nyelvének biblikus ódonosságát és sajátos történelemszemléletét, mely a 16–17. századi siralmas énekek, a jeremiádok történelemlátásával rokon. Ezen énekekre jellemző, hogy hosszan részletezik bűneinket – mintegy alátámasztandó a büntetés jogosságát –, majd el-síratják a magyarság széthullását, pusztulását – Jeremiás próféta modorában.

Kölcsey verse követi a jeremiádok szerkezetét. Előbb Isten ajándékait sorolja fel: a honfoglalással nyert szép hazát, az Árpád-házi királyok alatti felvirágzást, a különlegesen jó termést adó földet, a győztes csatákat. Ám a bűnlajstrom helyett „csak” egy fájdalmas sóhaj szakad ki belőle – az aranymetszés szabályai szerinti kulcs helyen –, melyből kitűnik, hogy Isten haragja jogos.

A további strofák a büntetésként ránk mért tragédiák sorozatai, melyek közül a belső viszálynak, a testvérháborúnak végzetes következményei is lehetnek.

A világvégét idéző vérözön és lángtenger képei után a kilátástalanság fogalmazódik meg a versben, s az országos pusztulás láttán Isten szálnalmáért rimánkodik a költő: a nemzet sorsának megoldását egyedül Istentől várja. Ezt fogalmazza meg az ünnepeinken énekelt első versszak és a verset imaformával keretbe záró nyolcadik versszak is.

Jobb nemzeti sors...? A *Hymnus* nemcsak a magyarság nemzeti imádsága, hanem öntudatmegőrző szimbóluma is lett, melyből – borúlátó hangvétele ellenére – erő sugárzik. Összefogja mindazt, ami a nemzet történelmében siker és kudarc, béke és háború, áldás és csapás.

A *Hymnus* visszatekintésében valahol minden magyar megtalálhatja önmagát. Akár az elvesztett háborúkban; akár az ország szétdarabolásában vagy százezrek menekülésében; akár a mű panaszzaivaiban, a fájdalomban, a számvetésben. Ám a jobb sorsunkba vetett költői hitet mi sem jelképezi ékebben, mint az, hogy e pontos szerkezetű mű első szava az *Isten*, az utolsó szava pedig a *jövendő*.

Nemzetünk évezredes gyötrelmeiről sokan írtak. Álljon itt egy kárpátjai költő verse, ki-nek életét és műveit a kisebbségi létben is az igazságkereső bátorság jellemezte:

Ez hát a hon... Ez irdatlan  
hegyek közé szorult katlan.  
S az út... Kígyó vedlett bőre.  
Hány népet vitt temetőre.  
S hozott engem ezer éve,  
Árpád török szava, vére  
bélyegével homlokomon...

Szerzett ellen, vesztett rokon  
átka hull rám, mint a rontás.  
Perli-e még e hont más?  
Fenyő süssan, lombja lebben:  
besenyő-nyíl a mellemben,  
szakadékok; szakadt sebek,  
útpor-felleg: megy a sereg,  
elmegy, s engem hagynak sírnak ...

Ágyékomból most fák nyílnak,  
fényes szemem kivirágzik,  
szájam havas vihart habzik,  
málló szirtbe temessenek,  
fejem alatt korhadt nyereg,  
két lábamnál löcsont sárgul –  
ősi jognak bizonságul,  
mert ez az út, kígyó bőre,  
kit nem vitt már temetőre,  
s ki tudja még, kit hoz erre,  
menni vele ölre, perre.

(Kovács Vilmos: *Verecke*)

Földünk minden országának van zászlaja, címere, állami himnusza. Az első kettő a vizualitás (láthatóság), az utóbbi az auditivitás (hallhatóság) szférájában jeleníti meg a nemzetet. A magyarok nemzeti himnusza húsz éve került be az alkotmányba (75. §) nemzeti szimbólumként a zászló és a címer mellé.

## 2.

„Minden szavad – kódex-betűkkel írva –  
A hűség és a szolgálat ígéje”  
(Kiss Jenő: *Kós Károlyhoz*)

A kultúra három alappillére a tudomány, az etika és a művészet. Az első feladata az igazság keresése, a másodiké a társadalmilag elfogadott jó érvényesítése, a harmadik az esztétikum megvalósítója.

A teljesség igénye nélkül is érdemes néhány példán keresztül megvilágítani, hogy a fenti három tartópillér milyen erős szövetét adta (adja?) nemzettudatunknak. A már idézett Bay Zoltán feltaláló, atomfizikus, radarcskillagász egyik legjobb barátja *Szabó Lőrinc* költőnk volt, aki megismerkedésüket versben örökítette meg:

(...)  
Első tízpercben a  
nagy udvaron, ahol a fiukat  
bámultam, árván, vad játékukat,  
jött valaki, s halkan, objektíven,  
így szólt hozzám: „Ha nem játszol te sem,  
ne nézzük együtt a többieket?”  
Megörültem. Kezeltünk. „A neved?”  
„Bay Zoltán.” Szép arca, szeme volt.  
Az első barát? Magányom osztolt.  
(*Szabó Lőrinc: Az első tízperc – Tücsökzene 94.*)

A református lelkészcsaládból származó világhírű tudós pedig szívesen elevenítette fel az alábbi történetet: „A Debreceni Református Főgimnáziumban talán hetedik osztályosok lehettünk, amikor a tanár az önképzőkörben föltett egy kérdést: »A latin mondást, *Sic itur ad astra* megtanultuk, de mit gondolunk, mi a közmondás értelme, hogyan mehetünk a csillagokhoz?« Osztályunkból elsőnek Szabó Lőrinc (a későbbi hírneves költő) jelentkezett:

– Világos, hogy a latin közmondás szimbolikusan értendő: a csillagokhoz gondolatban, a költészet, a művészet szárnyain emelkedhetünk fel.  
Több hozzászólás után én is jelentkeztem, fé-lénken.

– Talán egyszer a tudomány segítségével leküzdhetjük a Föld gravitációs terét, és kimehetünk a világuűrbe. Ez ma még nem áll módunkban, de a tudomány hozzásegíthet.

Általános mosolygásban volt részem. A tanár és a tanulóársak kinevették az álmodozó diákot. Most kérдем: kinek volt igaza? Azóta 12 ember járt a Holdon, s Naprendszerünkben műholdak, fizikai műszerek százszámra röpködnek.

Jelenlegi válaszom az, Lőrincnek és nekem, mindkettőnknek igazunk volt. Mert egy élet tapasztalata megtanított arra, amit akkor nem éreztem át, hogy a tudomány is csak a lelkesedés, az intuíció szárnyain emelkedhetik a magasba. Tudomány és művészet között nincs különbség, mindkettő közös forrásból táplálkozik, az embernek abból a veleszületett törekvéséből, hogy előbbre, magasabbra jusson.” (Bay Zoltán: *Új méter, új kutatás – Fizikai Szemle, 1986/10.*)

S ez lett fontos az Istenek előtt.  
Áldottak voltak a titkos erők,  
melyek a túlsó partra vittek át,  
ahol a lélek elejti magát,  
ahol gyógyul a fájó akarat,

# A nemzet:

Gondolatszemelvények a magyar kultúra m

ahol bilincset oldja a tudat,  
ahol levedli magányát az Egy,  
ahol a Sokba az ember hazamegy,  
ahol félelem és vágy megszűnik,  
ahol az ész nem érzi szárnyait,  
ahol a cél leteszi fegyverét,  
ahol tárgyaltalan merengés a lét,  
ahol úgy ringunk, mint tücsökzenén,  
ahol már pusztá közeg az egyén,  
ahol én jártam: minden pillanat,  
ami csak rávesz, hogy felejtse magad:  
ami, álmódva, a vég gyönyöre,  
s ha ébredsz, a költészet kezdete.

(*Szabó Lőrinc: A túlsó part – Tücsökzene 154.*)

Amerikában a harmincas években *Teller Ede* mondogatta gyakran, hogy ha ő nem *Ady* nyelvén tanult volna meg gondolkodni, akkor legfeljebb egy átlagosnál picit jobb fizikatanár lett volna belőle. „*Ady* különleges és sosemvolt szimbólumokat sűrítő nyelve sodorta a felé a gondolat felé, hogy ha szöfúzió révén nagyfeszültségű, új energia keletkezik a versben, az atomok világán belül is megtörténhet, hogy nemcsak maghasadás révén állítható elő nagy energia, hanem magfúzió révén is!” (*Csoóri Sándor: A negyedik világtalálkozó megnyitója; megjelent a szerző Szálla alá poklokra című kötetében, Felsőmagyarország Kiadó, Miskolc, 1997*)

Milyen csonka ma a Hold,  
Az éj milyen sivatag, néma,  
Milyen szomorú vagyok én ma,  
Milyen csonka ma a Hold.

Minden Egész eltörtött,  
Minden láng csak részekben lobban,  
Minden szerelem darabokban,  
Minden Egész eltörtött.

Fut velem egy rossz szekér,  
Utána mintha jajszó szállna,  
Félig mély csönd és félig láрма,  
Fut velem egy rossz szekér.  
(*Ady Endre: Kocsi-út az éjszakában*)

Talán a legismertebb kapcsolat tudomány és művészet között a *Vörösmarty Mihály Szózatának* nemzethalál-víziójában is nagy szerepet játszó herderi elmélet, mely szerint a kis népek eltűnnek a történelem süllyesztőjében. A Szózat temetési jelenetének – ha szabad így fogalmazni – „nagyszerűsége” épp abban rejlik, hogy a halottat (a magyar nemzetet) „népek veszik körül, / S az ember millióinak / Szemében gyász könyűl.” A Szózat sokáig keresett kulcs-szava – a *rendületlenül* – azt az *Arany Jánost* is megihlette, aki a Magyar Tudományos Akadémia főtítkári posztján maga is a tudomány és a művészet kölcsönhatásában élt.

Hallottad a szót: „rendületlenül –”  
Midőn fölzengi myriád ajak  
S a millió szív egy dalon hevül,

Egy lángviharban összecsapzanak?...  
Oh, értsd is a szót és könnyel-mű szájon  
Merő szokássá szent imád ne váljon!  
(...)  
Van – fájdalom! – kinek cégér hona.  
Hah! tőzsér, alkusz és galambkufár:  
Ki innen! e hely az Úr temploma:  
Rátok az ostor pattogása vár!...  
Oh, értsd meg a szót: kincs, arany kínáljon:  
Nyerészkedéssé szent imád ne váljon!  
(...)  
Hallottad a szót: „rendületlenül?”  
Ábránd, hiúság, múló kegy, javak, –  
Lenn a sikamló tér, nyomás felül,  
Vész és gyalázat el ne rántsanak.  
Oh, értsd meg a szót: árban és apályon  
– Szirt a habok közt – hűséged megálljon!  
(*Arany János: Rendületlenül*)

*Tóth Árpád Lélektől lélekig* című versének – sajnálatosan ma még inkább érvényes – gondolatai abból a természettudományos tényből indulnak ki, hogy a csillagokat is ugyanazok az anyagok alkotják, melyek az emberi testet.

Állok az ablak mellett éjszaka,  
S a mérhetetlen messzeségen át  
Szemembe gyűjtöm össze egy szelid,  
Távol csillag remegő sugarát.

Billió mérföldekről jött e fény,  
Jött a jeges, fekete és kopár  
Terek sötétjén lankadatlanul,  
S ki tudja, mennyi ezredéve már.

Egy égi üzenet, mely végre most  
Hozzám talált, s szememben célhoz ért,  
S boldogan hal meg, amíg rácsukom  
Fáradt pillám koporsófedelét.

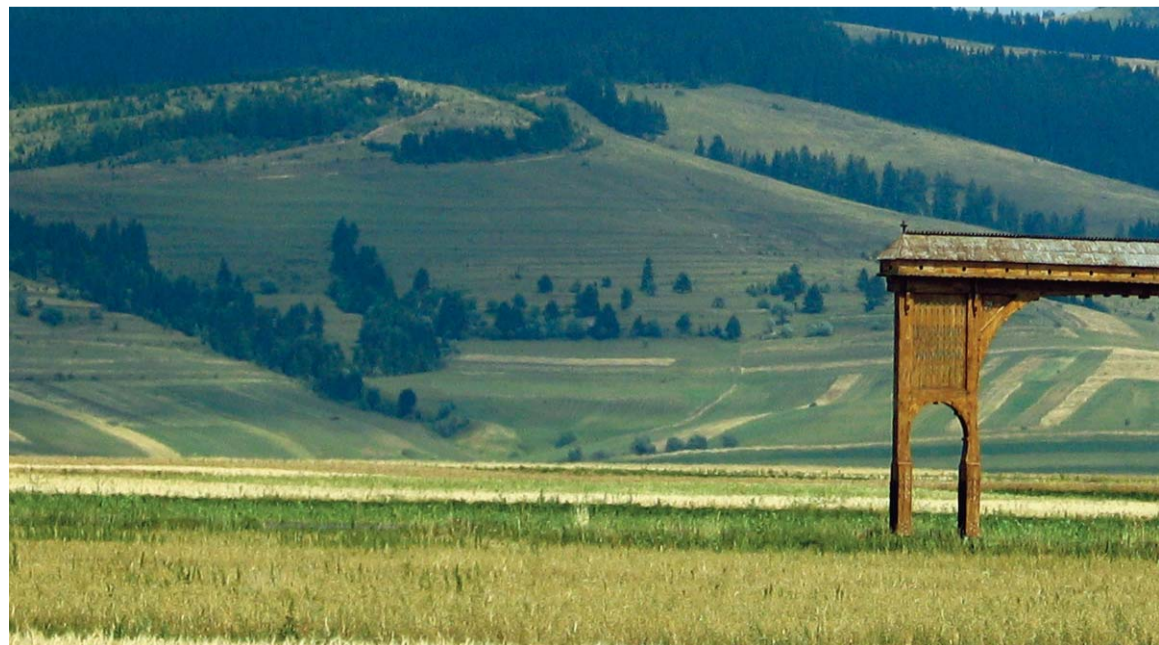
Tanultam én, hogy általszűrve a  
Tudósok finom kristályműszerén,  
Bús földünkkel s bús testemmel rokon  
Elemekről ad hírt az égi fény.

Magamba zárom, véremmé iszom,  
És csöndben és tűnődve figyelem,  
Mily ős bűt zokog a vérnek a fény,  
Földnek az ég, elemnek az elem?

Tán fáj a csillagoknak a magány,  
A térbe szétszórt milljom árvaság?  
S hogy össze nem találunk már soha  
A jégen, éjen s messziségen át?

Ó, csillag, mit sírsz! Messzebb te se vagy,  
Mint egymástól itt a földi szívek!  
A Szíriusz van tőlem távolabb  
Vagy egy-egy társam, jaj, ki mondja meg?

Ó, jaj, barátság, és jaj, szerelem!  
Ó, jaj, az út lélektől lélekig!  
Küldözzük a szem csügdét sugarát,  
S köztünk a roppant, jeges úr lakik!  
(*Tóth Árpád: Lélektől lélekig*)



# Közös ihlet

apjára • BÁRDOS SZILVIA ÖSSZEÁLLÍTÁSA

## 3.

*Öreg magyar, örök magyar, ki tudja,  
Nem egy hazánk van-e: örök hazá?*  
(Juhász Gyula: Ének Körösi Csomáról)

Az Európai Unióhoz való csatlakozás létkérdésé tette a magyarság nemzeti önismeretének, önazonosságának, identitásának a megerősítését, hiszen nem egy sorsdöntő kérdésben egy közösségként kell önmagát meghatározni, egy közösségként kell döntenie.

Alapvető érdekünk, hogy – mint sok-sok évszázadon át – most is otthon érezzük magunkat Európa közepén. Ott, ahol a Pilisben – eleink hite szerint – a Föld szíve dobog; ott, ahol a Csepel-sziget – Toldi nemzetet megmentő küzdelmének helye – Európa közepének számít. S közben meg kell őriznünk önállóságunkat, szellemi-lelki függetlenségünket. Hiszen elég csak értő szemmel és érző szívvel körülnézni e kontinensen – sőt távolabb is –, hogy észrevegyük, milyen egészséges nemzettudat él más népekben, s hogy milyen büszkék identitásukra. S ami a legfontosabb: ezt teljes természetességgel élék meg.

„A jelenlegi időszámításunk szerint a Krisztus utáni huszadik században annyi korbácsütés érte a magyarságot a nemzet miatt, hogy sokunkban a »magyar nemzet« kifejezés hallatán pavlovi reflexek lépnek működésbe – akkor is összerándulnak és védekező állásba helyezkednek, ha nem is ütük őket, csak csengetnek. (...) Ez a pavlovi reflex okozza azt, hogy a trianoni határokkal leválasztott magyar nemzetrészeket nem merjük elszakított nemzetrészeknek nevezni, nem merjük június negyedikét nemzeti gyásznappként megülni. (...) Emiatt figyel oda inkább a magyar hivatalos politika egy nyugat-európai szocialista politikus összeránduló szemöldökére, mintsem sok százezer magyar elemi érdekeire. Emiatt van az, hogy az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlése a jelenlévő összes magyar parlamentert (a trianoni Magyarország és az utódállamok magyar képviselőinek) szemé láttára és füle hallatára olyan határozatot fogadhatott el, miszerint kétfajta magyar létezik Európában: a magyarországiak a hungaruszok (Hungarians), a nem magyarországiak pedig az egyszerű magyarok (Magyars). (...) Ezért használjuk a magyar kulturális örökséghez tartozás kifejezést az egységes magyar nemzet helyett. És magyar nemzeti himnuszunk születésének napját ezért nevezzük a magyar kultúra napjának és nem a magyar nemzet napjának.”

(Duray Miklós: *Gondolatok a Himnusz születésének napján; megjelent a Szabad Újság 2004. február 4-i számában. Olvasható a szerző honlapján: www.duray.sk*)

A szlovákiai magyarság író-politikusától kölcsönzött gondolatok tükrében milyen aktuális olvasata van legismertebb költőnk magyarságvállalásának – ma!

Magyar vagyok. Legszebb ország hazám  
Az öt világrész nagy területén.  
Egy kis világ maga. Nincs annyi szám,  
Ahány a szépség gazdag kebelén.  
Van rajta bérc, amely tekintetet vét  
A Kaszpi-tenger habjain is túl,  
És rónasága, mintha a föld végét  
Keresné, olyan messze-messze nyúl.

Magyar vagyok. Természetem komoly,  
Mint hegedűnk első hangjai;  
Ajkamra fel-felröppen a mosoly,  
De nevetésem ritkán hallani.  
Ha az öröm legjobban festi képem:  
Magas kedvemben sírva fakadok;  
De arcom víg a bánat idejében,  
Mert nem akarom, hogy sajnáljatok.

Magyar vagyok. Büszkén tekintek át  
A multnak tengerén, ahol szemem  
Egekbe nyúló kősziklát lát,  
Nagy tetteidet, bajnok nemzetem.  
Európa színpadán mi is játszottunk,  
S mienk nem volt a legkisebb szerep;  
Ugy rettegé a föld kirántott kardunk,  
Mint a villámot éjjel a gyerek.

Magyar vagyok. Mi mostan a magyar?  
Holt dicsőség halvány kísértete;  
Föl-föltűnik s lebúvik nagy hamar  
– Ha vert az óra – odva mélyibe.  
Hogy hallgatunk! a második szomszédig  
Alig hogy küldjük életünk nesztét.  
S saját testvérink, kik reánk készítik  
A gyász s gyalázat fekete mezét.

Magyar vagyok. S arcom szégyenben ég,  
Szégyenlenem kell, hogy magyar vagyok!  
Itt minálunk nem is hajnallik még,  
Holott máshol már a nap úgy ragyog.  
De semmi kincsért s hírért a világon  
El nem hagynám én szülőföldemet,  
Mert szeretem, hön szeretem, imádom  
Gyalázatában is nemzetemet!

(Petőfi Sándor:  
Magyar vagyok)

Őt, a jós-költőt hívja segítségül a 20. század második felében *Utassy József* is:

Én szemfedőlapod lerántom:  
kelj föl és járj, Petőfi Sándor!  
Zúg Március, záporos fény ver,  
suhog a zászlós tűz a vérben,  
Hüvelyét vesztí, brong a kardlap:  
úgy kelj föl, mint forradalmad!  
Szedd össze csontjaid, barátom:  
lopnak a bőség kosarából,  
a jognak asztalánál lopnak,  
népek nevében! S te halott vagy?!  
Holnap a szellem napvilágát  
roppantják ránk a hétszer gyávák.  
Talpra, Petőfi! Sirodat rázom:  
szólj még egyszer a Szabadságról!

(Utassy József: *Zúg március*)

Álljon e fejezet végén az evangélikus „lelkészgyerek”, *Hamvas Béla* továbbgondolásra készítő prózai idézete:

„A boldogságot csak az bírja el, aki elosztja. A fény csak abban válik áldássá, aki másnak is ad belőle. Mert amikor bennünket elküldtek, az útra bocsátó Hatalom így szólt: Rád bízok minden embert külön, kivétel nélkül mindenkit, segíts, adj enni, adj ruhát, mindenkire vigyázz úgy, mint magadra, és ne hagyd a sötétségben elmerülni. Amit szerzel, amit elérsz, amit tudsz, amit átélés, osszad meg. Az egész világ tied. Szabad vagy a kövektől az éterig. Ismerd meg, hódítsd meg, senki se tiltja, de jaj neked, ha magadnak tartod. Elbocsátlak téged is, mint mindenkit: felelős vagy minden emberért, aki veled él, s el kell számolnod minden fillérrel, amit magadra költesz, minden örömmel, amit magadba zártál, és minden boldog pillanattal, amit magadnak tartottál meg. Most eredj és élj, mert a világ a tied!”

(Hamvas Béla:  
A láthatatlan történet)

## 4.

„A nemzet nem azonos a nyelvet beszélők összességével, nem mennyiség, nem osztható. Két ember is alkothat nemzetet, egy is. Ha a nemzet külsőleg nyelvében jut kifejezésre, úgy belsőleg a nyelvet alkotó, tevékeny szellemiség. A nemzet: közös ihlet.”  
(József Attila: *Ady-vízió*)

A magyar irodalom sajátossága, hogy mindig együtt lélegzett a történelemmel, és erőteljesen táplálkozott a népi kultúrából.

„Mit málló kőre nem bizol:  
mintázd meg levegőből.  
Van néha olyan pillanat  
mely kilóg az időből,

mit kő nem óv, megőrzi ő,  
bezárva kincses öklét,  
jövője nincs és multja sincs,  
ő maga az öröklét.

Mint fürdőző combját ha hal  
súrolta s tovalibbent –  
így néha megérezheted  
önnön-magadban Istent:

fél-émlék a jelenben is,  
és később, mint az álom.  
S az öröklétet izleled  
még innen a halálon.”

(Weöres Sándor:  
Örök pillanat)

Irodalmunk a mi szellemi hazánk. Az irodalmi alkotások képesek – a közös tudattal és emlékezettel – a „magasba” emelni. Szerepük megmaradásunkban felbecsülhetetlen.

Jöhet idő, hogy emlékezni  
bátrabb dolog lesz, mint tervezni –  
bátrabb új hont a mult időkben  
fürkészni, mint a jövőben –?

Mi gondom! – áll az én hazám már,  
védőbben minden magasságnál.  
Csak nézelődöm, járok, élek,  
fegyvert szereztem, búv-igéket.

Már meg is osztom, ha elmondom,  
milyen e biztos, titkos otthon.  
Dörmögj, testvér, egy sor Petőfit,  
kőred varázskör teremtődik.

Ha új tatárhad, ha kufárhad  
özönl el a tiszta tájat,  
ha útaink megcsavarodnak,  
mint giliszta, ha rátapodnak:

te mondd magadban, behunyj szemmel,  
csak mondd a szókat, miktől egyszer  
futó homokok, népek, házak  
Magyarországgá összeálltak.

Dühöngő folyók kezesegetek,  
konok bércek – ezt ne felejtsetd,  
ha megyünk büszke szájjal vissza,  
mint várainkba, titkainkba.

Mert nem ijeszt, mi csak ijeszthet,  
nem ölhet, mi csak ölne minket,  
mormolj magadra varázsinget,  
kiáltsd az éjbe Berzsenyinket.

Míg a szabad mezőkön jártál,  
szedd össze, pajtás, amit láttál,  
mit szívvel, ésszel zsákmányoltál,  
vidám vitáknál, leányoknál.

Mint Noé a bárkába egykor,  
hozz fajtát minden gondolatból,  
ábrándok árvult szerepét is,  
álmaid állatseregét is.

Lapuljanak bár ezredévig  
némán, mint visszhang, ha nem kérdik,  
szavaid annál meglepőbbet  
dörögnek majd a kérdezőknek.

Figyelj hát és tanul a példát,  
a messzehangzóan is némát.  
Karolva könyvem kebelemre,  
nevetve nézek ellenemre.

Mert ha sehol is: otthon állok,  
mert az a való, mit én látok,  
akkor is, ha mint délibábót,  
fordítva látom a világot.

Igy maradok meg hírvivőnek  
örzeni kincses temetőket.  
Homlokon lóhatnak, ha tetszik,  
mi ott fészkel, égbemenekszik.  
(Illyés Gyula: *Haza, a magasban*)

## 5.

„Nyelvéből kiesve: létének céljából  
is kiesik az ember.” (Sütő András:  
Engedjétek hozzám jönni a szavakat)

Az otthonvilág legfontosabb szervező eleme a néphagyomány és az anyanyelv. Nyelvünk az édesanya mintájára „szólítja” az anyanyelvet és a hazát édes anyanyelvünknek, édes hazánknak. „Heidegger a nyelvet a lét házának (»das Haus des Seins«) nevezte. A magyar nyelv a magyar lét háza” – írta Görömbei András az *Anyanyelv, irodalom, tudomány, nemzettudat* című tanulmányában.

A már idézett Duray Miklós félémei nem véletlenül fogalmazódtak meg anyanyelvünk helyzetével kapcsolatban is: „Ha botladozik nyelvünk, ha gáncsolják gondolkodásunkat, ha a valóságot nem híven tükrözik szavaink, ha a hangok és betűk uralják remegő lábán álló gondolatainkat, ha sok szóval írjuk körül azt a valóságot, amit egyszerűen elmondhatnánk, akkor kóros jelenséggel állunk szemben – ez nem beszédhiba, hanem társadalmi jelenség. Többnyire azt jelenti, hogy nincs mondanivalónk, de mégis beszélünk, vagy hazudunk, vagy az igazságot akarjuk elkendőzni – mást mond a nyelvünk, mint a szívünk vagy az eszünk –, de lehet, hogy csak felünk. Esetünkben az utóbbiról lehet szó.”

Hallgassunk hát a költőre:

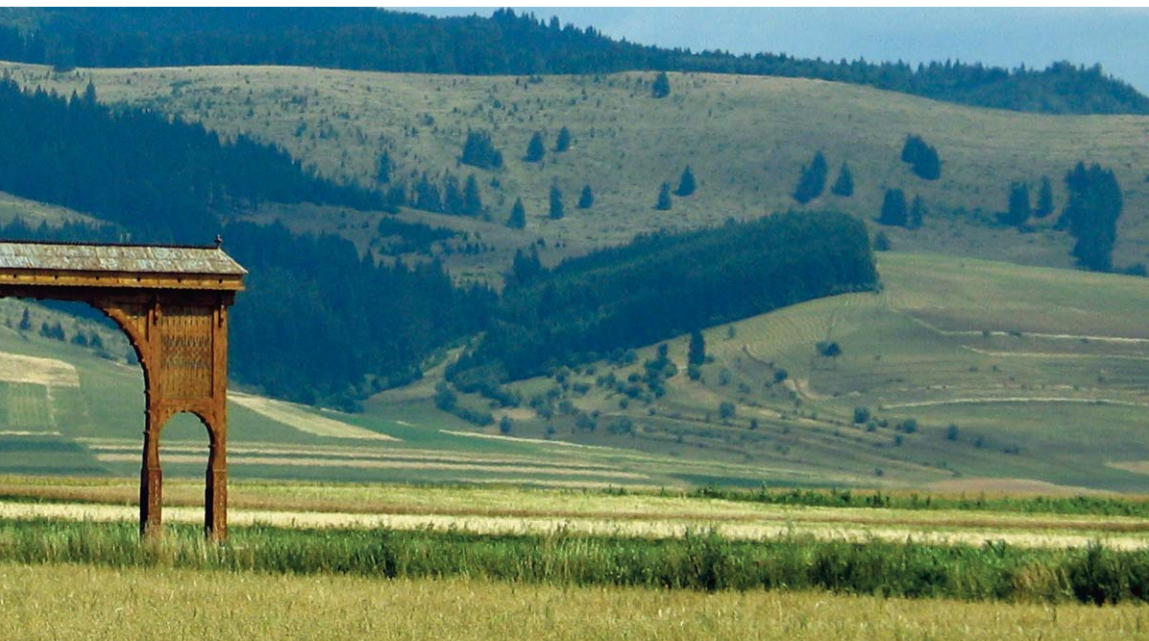
„Vigyázzatok ma jól, mikor beszéltek,  
És áhítattal ejtsétek a szót,  
A nyelv ma néktek végső menedéktek,  
A nyelv ma tündérvár és katakombá,  
Vigyázzatok ma jól, mikor beszéltek!

E drága nyelvet porrá ne törjétek,  
Ne nyúljon hozzá avatlatlanul  
Senki: ne szaggassátok szirmaikat  
A rózsafának, mely hóban virul.  
Úgy beszéljen ma ki-ki magyarul,  
Mintha imádkozna,  
Mintha aranyat, tömjént, myrrhát hozna!

És aki költő, az legyen király,  
És pap és próféta és soha más,  
Nem illik daróc főpapi talárhoz,  
S királyi nyelvhez koldus-dadogás.

Vigyázzatok ma jól, mikor beszéltek,  
Vigyázzatok: a nyelv ma szent kehely,  
Ki borát issza: *Élet* borát issza,  
Előre néz s csak néha-néha vissza –  
S a kelyhet többé nem engedi el!”  
(Reményik Sándor: *Az ige*)

„Isten, áldd meg a magyart...!”



FOTÓ: T. PINTER KÁROLY

# Nagymamák

## „Nagyon erős. Hitben erős...”

Nagymamám, *Radák Gyuláné*, született *Farkas Mária* a kilencvenötödik születésnapját ünnepelte tavaly nyáron. A budapesti Mandák Mária Evangélikus Szeretothon lakója immáron tizenhárom éve. Boldogan él itt, „a földi paradicsomban”, ahogy ő szokta mondani. Ki is ő? Milyen életút áll mögötte?

1913-ban született evangélikus lányként Apostagon, a Duna-parti alföldi kis faluban. Öten voltak lánytestvérek, ő volt a legfiatalabb. Dolgos, szegény parasztcsalád sarja. Kétszer is megözvegyült.

Első férje *Ács Dániel* volt, akivel nagy szerelemben élt. Katolikus pap áldásával indultak neki a közös útnak, két gyermekük közül az első az édesanyám. Sajnos boldogságuk, örömük nem tarthatott hosszú ideig: nagyapámat harmincöt éves korában szólította el a Jóisten két kicsi gyermeke mellől – a világháborút túlélve, ám később gyógyíthatatlan betegségben elvesztve a szemé-

világát. Így maradt magára nagymamám, és rámaradt a ház, gyerekei el látása és a nagy föld minden nehézsége.

Nem sokkal ezután bemutatták neki a szintén katolikus *Radák Gyulát*, aki három gyerekkel maradt özvegyen. „Azért keresztelte kettőjüket a Jóisten – mondták körülötük –, hogy ennek az öt gyereknek anyja és apja is legyen!” Mind az ötnek szakmát adtak a kezébe; fodrász, szobafestő, hentes, bútorasztalos lett belőlük.

Időközben Dunaújvárosba költöztek, itt töltöttem gyerekkorom szépséges nyarait. Még ma is az orromban van a lépcsőház illata – hiszen illat az igazából, mert az ötvenes években épült tipikus házgyári lakás máig a gyerekkorom emlékéit idézi föl. Földszintje a Duna-parton a löszlépcsőknél volt, ahol hallani lehetett a daruk vastag pengő fémes hangját, ahogy pakolták az uszályok rakományát a vagonokba.

A nagycsaládi ebédeknel gyakran húszan-huszonöten ültünk le az asztalhoz vasárnaponként; az én drága nagyikám mindenkinek a kedvencét főzte. A szomszédok is gyakran bementek hozzá, és hoztak valami finomságot, gyümölcsöt. Cserébe a mama házi süttivel kínálta őket. Ha szegény ember jött éhesen koldulni, mindig kapott egy nagy karéj kenyeret valami finomsággal.

A nagyikám soha nem méltatlankodott a sok feladat miatt. Egyetlen elégedetlen szó nem hagyta el az ajkát, és általában énekelt. Akkor is, amikor a varrógép mellett ült, és én figyeltem őt.

Hogyan bírta mindezt? Hittel! Pedig volt háború, '56, halál, temetés, árvíz. Volt persze születés, esküvő, vigalom is, de aztán újból tragédiák érték: meghalt a második férje is, 2000-ben pedig eltemette elsőszülött és egyetlen lányát, az édesanyámat. Egy gyereket eltemetni! Hogyan bírta ki?! Sírunk, sokat sírunk, együtt

is, és csak hittel lehetett kibírni ezt is. Aztán tavalyelőtt eltemette a dédunokáját is, aki tizennyolc évesen halt meg autóbalesetben.

Hol az igazság? Ennyit állni a sírok mellett! De ő nem méltatlankodott, csak sírt néha. És mindig imádkozott, sokat, nagyon sokat.

Most már nehezen jár, de ott az otthonban közel a templom, ő pedig szeret átmenni a botjával, a hajlott hátával, és nagyon erős. Hitben

erős... Amióta megműtötték a szemét, újra tudja olvasni a Bibliát és az énekeskönyvet is. Ez is segíti hitben növekedését. Ő tanított az esti imádságra is.

Biztosan sokak családjában van olyan öreg ősz anyóka, mint az én nagymamám. Fogd meg öreg, ráncos kezét, öleld magadhoz, és adj hálát azért, hogy veled lehet! Én is ezt teszem, amikor csak tudom.

■ DÖMÖTÖR BEÁTA



FOTO: LUKÁCS GÁBI

## „Egy az Isten”

Születésemkor nem volt „divat” kereszténynek lenni. Szüleim hivatásos katonaként építették a szocializmust, és mint hithű kommunista és élharcos ateista, egyikük sem engedhette meg magának, hogy megkeresztelje gyermekeit, engem és testvéreimet. Nagymamám emiatt sokat aggódott, hiszen ő gyermekkorától kezdve mélyen vallásos volt. Aggódott értünk, a lelki üdvünkért, és leghőbb vágya, álma az lett – amivel aztán soha nem is hagyta békén a szüleimet –, hogy kereszteljenek meg minket. Heves ellenállásba ütközött.

Azt viszont nem tilthatták meg, hogy beszéljen nekünk, nekem Jézusról, énekeket, imákat tanítson, hogy „elvesse a magot”. És azt sem tiltották meg, hogy életemben először, egy szentestén, elvigyen a templomba.

Körülbelül öt-hat éves lehettem, ez tehát majdnem harminc éve történt. Mégis élénken emlékszem a kis katolikus templomra. Jobb oldalon ültünk az első padban, hogy közelről csodálhassam a kivilágított betle-

hemi jelenetet. Csodaszép volt minden és olyan megnyugtató; biztosságot, békét és áhitatot éreztem.

Ez indított el azon az úton, amelynek végén ott várt rám az Úr Jézus. Egész életemben istenkereső voltam, míg tavalyelőtt nyáron, életem egyik legszebb napján végre a keresztség szentségében részesülhettem. Rajtam kívül ez a tény még egy embert tett a világ legboldogabb halandójává: drága nagymamámát. Csak az nyugtalanította egy kicsit, hogy hát nem ugyanaz a vallás... (Ő a katolikus egyház elkötelezett híve, én meg evangélikus lettem.)

Nyugtattam, hogy de mama, hiszen az Isten, akiben hiszünk, ugyanaz, csak más a körítés... Mígnem idén húsvétkor elvittem hozzám nagy becsben tartott énekeskönyvem. Lelkesen lapozgatta, és boldog mosollyal, ujjongva fedezte fel, hogy mennyi számára is ismerős ének található benne. De hiszen ezt ők is szokták énekelni! De hiszen ezt is ismeri! „Jól van, kislányom. Tényleg nincs sok különbség. Egy az Isten.”

\*\*\*

A katolikus gyászszertartás számomra nagyon furcsa volt. A sok könnyörgés, a kántor gépies, gregoriánus történelmi énekekre emlékeztető hangja, a szenteltvízszórás, keresztvetés idegenül hatott az én mára már evangélikussá lett fülemnek, szívemnek. Hát még a számtalanszor elismételt „Üdvöz légy, Mária!”, miközben azt a rengeteg földet lapátolták drága mamámra.

A katolikus templom ugyanaz, mint gyerekkoromban. Megdöbbenett, hogy valóban jól emlékszem a padosokra, a – most már – furcsa, hármas oltárra (egy Szent Antalnak, egy Szűz Máriának, egy pedig Jézusnak – de mégis ez van a főhelyen!), a szentek képeire. Most is a jobb oldalon ültem, az első sorban. Ugyanott, ahol huszonnyolc éve, a nagymamámmal.

Elkezdődött a gyászmise. Elhatároztam, hogy úgy veszem ezt, mint egy kulturális kirándulást, így érdeklődéssel figyeltem minden részletet.



KÉPEINK ILLUSZTRÁCIÓK

Rájöttem, hogy az úrvacsorát itt áldozásnak hívják, a bűnvallást gyónásnak. A *Miatyánk* végéről lehangylik az utolsó sort (később mondta el a pap), és valaki más fordította az ő Bibliájukat, mint az enyémet...

De a katolikus pap a gyászmise elején ugyanazt mondta, szinte szóról szóra, mint hitoktatásom alatt az evangélikus lelkész: minden embernek szüksége van a tudatra, hogy van valami a halál után, és van *valaki*, aki a halál előtti és utáni részt is irányítja. (Ők persze sokkal szebben fogalmaztak.)

Furcsa és idegen volt az egész, de mégis, a *Miatyánk* és az *Apostoli hitvallás* ugyanaz volt, a pap mégis mégis ugyanabból a Bibliából olvasott fel (hiszen csak egy van), és ő is Jézus szeretetét hirdette. Furcsa és

idegen volt az orgonaszóval kísért sok ének is, de mégis...

A végén egy dallam csendült fel, melyet én is oly jól ismerek. Egy dallam, mely mostanában vezérfonalam lett, hiszen annyit énekeltem én is. A szöveg ugyan más volt, ismeretlen, számomra kivehetetlen, de az orgona a mi énekeskönyvünk 521. (vagy 246.) énekének hangjait ontotta szívembe.

Talán ez volt drága mamám utolsó üzenete? Vagy inkább egyetlen Uram megnyugtató útmutatása: tényleg egy az Isten! És mama már ott van nála, és boldog, hogy láthatja őt. Az pedig nem is olyan fontos körülmény, hogy a pap „Dicsértessék”-jére én csak annyit mormogtam: „Erős vár a mi Istenünk!”

■ HAVELANT ILDIKÓ  
(Nagytarcsa)

## Isten a távolban

„Nemcsak a közelben vagyok Isten – így szól az Úr –, hanem Isten vagyok a távolban is!” (Jer 23,23)

A csecsemő biztonságérzetét anyja közelsége határozza meg. Fejlődésével fokról fokra oldódik a testi jelenlét igénye. A „megengedett távolosság” a hónapok, évek teltével egyre növekszik: a szoknyaszéltől a látótérből való kiesésig s el egészen a napokig tartó távollétig.

Így vagyunk spirituális biztonságérzetünkkel is. Kezdetben olyan görcsösen kapaszkodunk az isteni szoknyaszélbe vagy nadrágszárba, akár a pici gyermek az anyjába vagy apjába. Belső egyensúlyunkhoz kell a kézen fogva vezetés biztonsága, az állandó hitbeli feldobottság, az Isten-bizonyítékok fellegébe burkolt hittapasztalat, a folyton bizonyítani tudó lelki kondíció. Azután előbb vagy utóbb eljutunk a „szememmel tanácsollak téged” élmény önállóságára.

A hitpróbák nagy témái közé tartoznak azonban az „Isten a távolban” tapasztalatok. Hogy ez a messzeség kinél mekkora, az nem csak rajtunk múlik. Olykor nem éppen fájdalommentesen tájul bennünk az ő jelenlétének tudata. Isten edzi lelki látásunkat, hogy a messzeségben is megsejtsük őt, hogy ráismerjünk azokban a helyzetekben, amikor bizony „kutatni” kell utána.

A bibliai példák, a hithősök belső harcai mintát adnak, és segítenek begyakorolni ezt az „Isten a távolban” hitet. Lehet ez olyan költséges, pénzpusztító vállalkozás is, akár a tékozló fiúé. De beszédes az az Anna-féle bizalom, amely merete Isten tenyerében tudni a kis Sámuel egy

nyomasztóan istentelen kultuszhelyen, Éli főpap mellett. Az elhordozhatatlannak tűnő nagypénteki beszédetek is erről üzennek.

Vajon mekkora Isten-fogyatkozást bír meg a hitünk? Látjuk őt szeretteink koporsójánál is, vagy amikor álláskeresésben már a huszadik helyen utasítanak el, vagy amikor úgy kiürül a pénztárcánk, hogy már kenyérré sem futja? És ami-



FOTO: LUKÁCS GABI

kor nemzetünk sorsa miatt aggódunk, megriadva attól a rémséges Isten-messzeségtől, amelybe testületileg kerülünk? De az is az „Isten a távolban” élmény, amikor a lábaink elvisznek ugyan a templomig, de akármi hangzik is ott, bennünk mindvégig süket csönd marad.

Ezek a tapasztalatok az elkeseredés vermébe taszítanak, de nem szükségszerűen. Mert eközben rálehetünk egy különös boldogságra is. „Boldogok, akik nem látnak, de hisznek” – üzeni Jézus Tamásnak.

Hogyan is lehet jól kijönni az „Isten a távolban” történésekből? A lá-

táshiány mozgósíthat egy másfajta hitérzékelést! Belekapaszkodunk egy olyan belső tudásba, amelyet Gyökössy Endre a Római levél sorai alapján „akár-akár” hitnek nevezett: „Meg vagyok győződve, hogy sem halál, sem élet, sem angyalok, sem fejedelemségek, sem hatalmasságok, sem jelenvalók, sem következők, sem magasság, sem mélység, sem semmi más teremtmény nem szakaszthat el

minket az Istennek szerelmétől, mely nagyon a mi Urunk Jézus Krisztusban.” (8,38; Károli-fordítás) Micsoda hitbeli teherbírás ez? Hegyeket mozditó. Akik így hisznek, belülről hallják, amit nem látnak: „Isten vagyok a távolban is.”

Meg tudjuk-e bocsátani Istennek, hogy nemcsak kézen fogva vezet – még ha olykor nagyokat huppanunk is –, hanem mint igazán szerető szülő el akar juttatni egy nagyobb tágaságra és szabadságra? „Nemcsak a közelben vagyok Isten – így szól az Úr –, hanem Isten vagyok a távolban is!”

■ VÖRÖS ÉVA

## Tengernyi problémával elborítva

Élesen emlékszem arra, amikor legelőször megpillantottam az óceánt. Tizennyolc éves voltam, első hétvégi eltávozásom az Egyesült Államok tengerészgyalogságától. Kaliforniai partok mellett vezetett a busz útja. A hatalmas víztömeg látványa szinte megbabonázott! (Dél-Dakotában, egy farmon nőttem fel, ahol az évi átlagos csapadékmennyiség csupán négyszázhatvan milliméter volt.)

Két kaliforniai sráccal voltam együtt, akik a „tengeren nőttek fel”. A buszból

lán nem kárpótolta azért, ami a partot érsnél várt. Az egyik hullám rettenetes erővel a parthoz vágott, a könyököm és a térdem felhasadt, és a sebek telementek durva homokkal. Attól a naptól kezdve hatalmas tisztelettel és valódi félelemmel fordultam az óceán felé.

Az élet, ahogyan haladunk rajta keresztül, valahogy nagyon hasonló ehhez a tengeri kalandhoz.

Biztos, hogy a jelen helyzetekre a következő alapállapotok egyike jel-

lyekkel hadakozunk, és amelyeket próbálunk elkerülni – megpróbáltatások, szenvedések és zaklatások –, éppen azok, amelyek a legbősegebb örömet képesek adni. »De mindezekkel szemben diadalmaszkodunk az által, aki szeret minket« (Róm 8,37), nem ezekkel dacolva, hanem ezek között.

Az Istent követő ember nem ezeket elkerülve, hanem ezek által ismerheti meg az isteni örömet. Pál apostol mondta: »...minden nyomorúságunk ellenére csordultig vagyok örömmel.« (2Kor 7,4)

A tengerészgyalogságnál rengeteget gyakorlatoztunk a tengeren. A félelmem fokozatosan átalakult tiszteletté, és megtapasztalhattam, hogy milyen fantasztikusan izgalmas a tenger – eljutva odáig, hogy feleséggemmel az elmúlt évben egy hetet egy vitorlás hajón töltöttünk.

Az életben pedig tanulom, hogy ne rettenjek meg az engem elárasztó problémáktól.

Nem reagálok mindig olyan módon, amely Krisztust dicsérné, de látom, hogy változom, és egyre nagyobb türelemmel szenvedem el az élet nehéz időszakait. Tehetem mindezt azért, mert tudom, hogy van egy szuverén Istenem, aki mindent irányít, és bízhatok abban, hogy ő a legjobbat fogja kimunkálni az én javamra és az ő dicsőségére – ha egyszerűen bízom benne, és engedelmeskedem neki.

»Tudjuk pedig, hogy azoknak, a kik Istent szeretik, minden javokra van, mint a kik az ő végzése szerint hivatalosak.« (Róm 8,28; Károli-fordítás)

■ KEN KORKOW

(Forrás: Monday Manna)

lemző: a parthoz vágódtál; éppen most vágódsz a parthoz; a parthoz fogsz vágódni.

A kérdés az, hogy miként reagálsz. Oswald Chambers a Krisztus mindenekfelett című könyvében a következőket írja: „Hatalmas hullámok, amelyek a hétköznapi úszót megrémíthetik, borzongatóan izgalmasak lehetnek a szörfözőnek, aki rajtuk lovagol. Alkalmazzuk ezt a saját körülményeinkre. Azok a dolgok, ame-



FOTO: LUKÁCS GABI

lő kiszállás után első dolguk az volt, hogy megmártóztak. Néhány percig figyeltem őket, ahogyan beúsztak az óceánba, majd megfordultak, és hagyták magukat a hatalmas hullámok erejétől hajtani vissza, a part felé.

Úgy tűnt, hogy fantasztikus élmény, így aztán én is kipróbáltam. Ekkor viszont már csöppet sem volt az. Kiúszni még jó volt, és az is izgalmas volt, ahogy a hullámokon „visszalovagoltam”, de ezek egyálta-

## HETI ÚTRAVALÓ

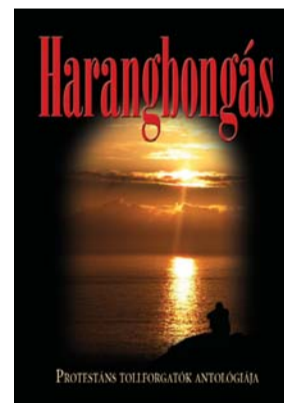
Akkor eljönnek napkeletről és napnyugatról, északról és délről, és asztalhoz telepednek az Isten országában. (Lk 13,29)



A vízkereszt ünnepe utáni harmadik héten az Útmutató reggeli s heti

igéi a világmisszió távlatát tárják elének, és a hit és hitetlenség példáival hirdetik: a nem zsidó népek is Isten országának a lakói lesznek, mert Isten szeretete számukra is Jézus Krisztusban lett láthatóvá, aki világosságul jött el e világba, és életet hozott az embereknek. »Már fénylik az igazi világosság, és aki szereti az ő embertársát, az a világosságban marad.« (1Jn 2,8.10; LK) »Vigadjatok, igazak, az Istenben! Uralkodik az Úr!« (GyLK 736,1) Jézus királyi uralma e kettős gyógyításban is megnyilvánul, s a hit győzelmét is látjuk, mert a fertőző leprából, a bénaságból emberileg nem volt gyógyulás. Ő, »Uram, ha akarod, megtisztíthatasz!« Jézus megérintette a leprást: »Akarom. Tisztulj meg!« A kapernaumi százados szolgáját szavával, igéjével gyógyította meg. »...csak egy szót szólj, és meggyógyul a szolgám.« Ezen elcsodálkozva Jézus ezt mondta: »Menj el, és legyen a te hited szerint.« (Mt 8,2.3.8.13) Luther szerint »e történet kétféle, illetve kettős csodáról szól. Egyiket Krisztus teszi, másikat a százados. Jézus értünk tett ilyen csodát; és a százados hitét azért dicsérte meg, mert csodák csodája volt.« Pál nem szégyelli a minden embernek szóló evangélium hirdetését, »hiszen Isten ereje az, minden hívőnek üdvösségére, elsőként zsidóknak, de görögnek is« (Róm 1,16). Az Ószövetség evangélistája szerint az Úrtól rendelt időben, ama »napon Egyiptom és Assíria mellett Izrael, mint harmadik ország, áldás lesz a földön«, mert imádják az Úr Istent, és »megtérnek az Úrhoz« (Ézs 19,24.22). A hit győzelmének csodáját látjuk a föníciai pogány asszony életében is. A sareptai özvegy az éhhalálra küszbült fiával, mégis Isten igéjére bírta rá magát, s ő prófétája által ezt üzenté: »A lisztesfazék nem ürül ki, és az olajoskorsó nem fog ki, míg az Úr esőt nem ad a földre.« (1Kir 17,14) A pogány özvegy nő, a moábita Ruth anyósához való hűsége és megrendítő vallomása is az Úrba vetett hit mindent legyőző erejét hirdeti: »Mert ahová te mégy, oda megyek... (...) Néped az én népem, és Istened az én Istenem.« (Ruth 1,16) A misszionáriusok először a pizidiai Antiókchia zsinagógájában hirdették az üdvösség igéjét. De a zsidók káromolva ellenük mondtak. Ekkor Pál és Barnabás így döntött: mivel ti elutasítjátok Isten igéjét, »íme, a pogányokhoz fordulunk« (ApCsel 13,46)! Jézus Názáretben nem is tett csodákat hitetlenségük miatt: »...egyetlen próféta sem kedves a maga hazájában.« Kiűzték őt a városból, hogy letaszítsák a szakadékba, »de Jézus átment köztük, és eltávozott« (Lk 4,24.30). Örökre jaj azoknak, akik kiűzik Jézust az életükből, mert kizárják magukat Isten országából, s nem énekelhetik az üvegtenger mellett Mózes és a Bárány énekét! Vezérigénk ott teljesedik be, »mert a népek eljönnek mind, és leborulnak előtted«, mindenható Úr Isten (Jel 15,4.3)! »Lant, kürt, hárfá zeng a mennyben (...), Áld énekünk, Isten Fia!« (EÉ 493,3)

■ GARAI ANDRÁS



### Protestáns antológia

Az Evangelikus Élet több állandó szerzőjének írását is tartalmazó kötet Budapesten kiadónk Üllői úti könyvesboltjában, illetve a Deák téri Huszár Gál könyvesboltban is kapható, de előfizetőink – utánvétellel – közvetlenül szerkesztőségünkől is megrendelhetik (1085 Budapest, Üllői út 24.; telefon: 1/317-1108, 20/824-5519).

Szerkesztette: Faggyas Sándor és T. Pintér Károly  
Budapest, 2008 (218 oldal). Ára 2500 forint.

### HIRDETÉS

Az Evangelikus Leánygimnázium közhasznú fokozatú alapítvány ezúton mond köszönetet mindazoknak, akik az 1996. évi CXXXVI. törvény lehetőségével élve személyi jövedelemadójuk 1%-át az elmúlt évben is alapítványunknak juttatták.

Az összes adomány 118 085 forint volt. Ezt az összeget – hasonlóan az elmúlt években ilyen címen beérkezett adományokhoz – a Deák Téri Evangelikus Gimnáziumnak továbbítottuk. Az adományt az iskolában folyó nevelés, oktatás segítésére, így könyvtár- és szertárfejlesztésre, valamint a nehéz szociális helyzetű tanulók támogatására adtuk.

Kérjük az adományozókat, valamint többi hittestvérünket, hogy jövedelemadójuk 1%-ával ebben az évben is alapítványunkat tiszteljék meg.

A kuratórium



### A hónap könyve akció – január

**Alternatív globalizáció a népekért és a Földért – AGAPE**  
Vásárolja meg a hónap könyvét kedvezményesen! Az evangelikus könyvesboltban történő vásárlás vagy közvetlenül a Luther Kiadótól való megrendelés esetén az adott hónapban 30%-os kedvezményben részesül.

http://bolt.lutheran.hu/  
E-mail: kiado@lutheran.hu  
Fax: 1/486-1229  
1085 Budapest, Üllői út 24.

## A gyermek- és ifjúsági osztály gyermekeknek szóló programjai 2009 tavaszán



### VIII. országos evangélikus bábverseny

Témája: *Gyermekek a Bibliában*

Időpontja: 2009. március 7., szombat, 10-től 16 óráig

Helyszín: Marczibányi Téri Művelődési Központ (1022 Budapest, Marczibányi tér 5/a.)

A versenyen saját kézzel készített bábokkal lehet szerepelni. Az előadandó jelenetek időtartama maximum hét perc legyen. *Jelentkezési határidő: 2009. február 9., hétfő.*

Jelentkezni a következő címen, telefonszámokon lehet:

Magyarországi Evangélikus Egyház Gyermek- és Ifjúsági Osztálya,  
1450 Budapest, Pf. 21.;  
marietta.pal@lutheran.hu; 1/486-3542 vagy 20/824-4454.

Kérjük, hogy a jelentkezéssel egy időben a báb jelenet tervezett szövegvölgnyvét is legyenek kedvesek elküldeni! Gyülekezeti gyermekcsoportok és gyermekes családok jelentkezését is várjuk szeretettel közönségnek! A belépés ingyenes!



### XVIII. országos evangélikus hittanverseny

Témája: *Vizek a Bibliában*

Négy korosztályban várjuk a csapatokat:

1-2., 3-4., 5-6. és 7-8. osztály. A gyülekezetek és az iskolák csapatai az elmúlt évekhez hasonlóan külön versenyeznek. Egy gyülekezet, illetve iskola egy korosztályból négy főből álló csapatot küldhet a megyei/területi fordulóra. Kérjük, a csapatok összeállításánál mindenki törekedjen arra, hogy mindkét megjelölt iskolai osztályból kerüljenek gyerekek a csoportba! Négy első gyermek például könnyen hátránnyba kerülhet a verseny során.

Kérjük továbbá, hogy az egyházi iskolában tanuló gyermekek ne gyülekezeti csapatként versenyezzenek, mert így a gyülekezetekből érkező gyermekek rosszabb esélyekkel indulnak a hittanversenyen.

**Figyelem!** Az országos hittanverseny gyülekezeti/iskolai fordulójának és megyei/területi versenyének az időpontja 2009. március 28. munkanappá való nyilvánítása miatt korábbra került! A gyülekezeti/iskolai fordulót legkésőbb március 7-én, szombaton le kell bonyolítani.

A megyei/területi verseny időpontja: március 21., szombat.

Országos forduló: 2009. április 25., szombat, Budapest, Evangélikus Hittudományi Egyetem

A feladatokat a gyermek- és ifjúsági osztály által felkért hittanárok és lelkészek állítják össze. Köszönöm szépen a visszajelzéseket! Néhány módosításra került sor. Az ígelyek, amelyekből készülni kell a hittanversenyre, alább olvashatók. Kérem, hogy ezeket vegyék alapul a felkészülés során!

**1-2. osztályosok** • Ábrahám és Lót története (1Móz 13,1-13); József megfejt a fáraó álmát (1Móz 41,1-18); Jézus megkeresztelése (Mt 3,13-17); Jézus a vizet borrá változtatja (Jn 2,1-11); a tanítványok elhívása (Lk 5,1-11); a tenger lecsendesítése (Mk 4,35-41); Jézus a tengeren jár (Mt 14,22-34).

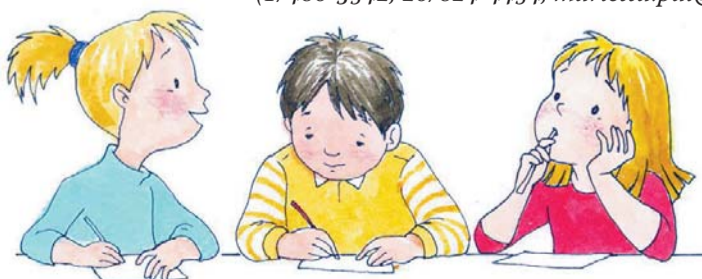
**3-4. osztályosok** • az 1-2. osztályosok anyaga és azonfelül: az özönvíz története (1Móz 6,9-8,22); Rebeka története (1Móz 24); Mózes születése (2Móz 1,1-2,10); átkelés a Vörös-tengeren (2Móz 14); Mózes vizet fakaszt a sziklából (2Móz 17,1-7); Illés és a sareptai özvegy története (1Kir 17); Jónás története (Jón 1,1-16); a bűnös nő könnyeivel öntözi Jézus lábát (Lk 7,36-50); aki kősziklára épít (Mt 7,24-27).


**5-6. osztályosok** • a 3-4. osztályosok anyaga és azonfelül: Keresztelő János bizonyágtétele (Jn 1,19-34); Nikodémus Jézusnál (Jn 3,5-21); Jézus megmossa tanítványai lábát (Jn 13,1-11); Jézus Pilátus előtt (Mt 27,15-26); az etióp kincstárnok megkeresztelése (Ap-Csel 8,26-40); gyógyítás a Betesda tónál (Jn 5,1-9).

**7-8. osztályosok** • az 5-6. osztályosok anyaga és azonfelül: Jézus és a samáriai asszony (Jn 4,1-14); Jézus megjelenik a Tibériás-tengernél (Jn 21,1-19); Jézus az élő vizet ígéri (Jn 7,31-39); a gazdag és Lázár története (Lk 16,19-31); Józsué kémekeket küld Jerikóba, Ráháb története (Józs 2); átkelés a Jordánon (Józs 3-4); Illés és Elizeus (2Kir 2,1-18); Elizeus meggyógyítja Naamánt (2Kir 5).


Jó felkészülést kívánunk!

Pál Marietta gyermekreferens  
(1/486-3542, 20/824-4454, marietta.pal@lutheran.hu)





# SZÉLRÓZSA- UTÓTALÁLKOZÓ



## TÚL A HATÁRON

Minden Szélrózsa-  
résztevőt és érdeklődőt  
nagy szeretettel várunk!

## 2009. FEBRUÁR 28. ◊ BUDAPEST

[www.szelrozsatalalkozo.hu](http://www.szelrozsatalalkozo.hu)

## Szélrózsa-utótalálkozó

„Bár mindenkitől független voltam, mégis mindenkinek szolgálja lettem, hogy minél többet megnyerjek.”

(1Kor 9,19)

Hallottad már? Most először Szélrózsa-utótalálkozót szervezünk *Túl a határon* címmel!

Ennek az első alkalomnak legyél Te is részese! Főleg ha jól érezted magad a legutóbbi Szélrózsa-n, és szeretnéd az ottani élményeidet feleleveníteni, újra átélni. Az ott szerzett barátokkal újra találkozni, új élményeket gyűjteni. Felidézni a napsütéses nyári napokat ebben a fagyos télen.

Most garantáltan nem fog átázni a sátrad! Már csak azért se, mert a mostani találkozó nem szabadtéri lesz, hanem az **Angyalföldi József Attila Művelődési Központban** (1131 Budapest, József Attila tér 4.) rendezzük meg.

Ha netán nem tudnád, hogy jutsz el odáig, akkor néhány lehetséges útvonal:

- A Nyugati pályaudvartól vagy a Népliget-től a 3-as metróval a Gyöngyösi utcáig, majd onnan 10 perc séta vagy a 105-ös busszal két megálló a Násznagy utcáig.
- A Keletitől a 2-es metróval a Deák Ferenc térig, onnan pedig a 105-ös busszal a József Attila térig.

Ja, hogy még nem tudod, mikor lesz? Akkor most eláruljuk: **2009. február 28-án, szombaton.**

És hogy még nagyobb kedvvel vágj neki az útnak, íme egy kis izelítő a programokból:

- Reggel 9-kor közös énekléssel kezdünk a Szélrózsa Band közreműködésével.
- A nyitóáthítatot *Mesterházy Balázs*, a soproni líceum iskolalelkésze tartja.
- Utána egy kerekasztal-beszélgetésre kerül sor *Emília* moderálásával. A beszélgetés vendégei *Reuss András* és *Pröhle Gergely* lesznek. Témánk pedig a függés és függetlenség, amelyet kisebb csoportokban fogunk továbbgondolni.
- Természetesen nem maradhatnak el az állandó programok sem, amelyek közül szabadon választhatsz. Például: KIE-kávéház, Tibi kucskója, Élő könyvtár, Taizé-szoba, a nyári találkozó képgalériája, Láthatatlan Színház, Nagy Játék...
- Hogy a zenefüggők igényeit is kielégítsük, meghívtuk a Shamrock, a M.Is.K.A., a Meztőláb, az El-minor zenekart, a Poézis és a My Friends együttest, az Ég-Ígérő gospelkórust, valamint bemutatkozik a Békés-

### SZÓSZÓRÓ



Rovatgazda: Balog Eszter

csabai Szini Stúdió (a békéscsabai evangélikus gimnázium diákjainak közreműködésével) és még sokan mások...

- Az est fénypontja a Szélrózsa Band lemezbemutató koncertje!
- Útra bocsát *Varga Gyöngyi* áldása.

Hasonlóan a nyári fesztiválhoz most is lehetőség van előregisztrálni. Aki ezt megteszi, kedvezményesen ebédelhet, illetve a nagy sikerű Szélrózsa Band CD-jének árából is engedményt kap! Előregisztráció és további információ a már jól ismert honlapon: [www.szelrozsatalalkozo.hu](http://www.szelrozsatalalkozo.hu).

Ahhoz, hogy a közösen eltöltött nap még jobban sikerüljön, Neked is itt a helyed!

■ Szélrózsa-tízek



## Isten háza népe

*Gépbe tehető a nyugati kerület munkaprogramja*

Tavaly szeptember közepén jelent meg a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület munkacsoportjának gondozásában az *Isten háza népe* című gyülekezeti munkaprogram. Ez a második ilyen összeállítás: az elsőt *Növekedés* címmel az Északi Egyházkerület készítette el 2007-ben. E másodikikat pedig követni fogja a Déli Egyházkerület programja, melyet a következő tanév kezdetén vehetünk kézbe.

Használható-e munkaprogramunk a gyülekezetekben szolgálók számára? A benne foglaltak adnak-e segítséget a hagyományosan meglévő és sok gyülekezetben megtartott alkalmakhoz, a bibliaórákhoz, a jegyesoktatáshoz, a gyermekmunkához, az ifjúsági munkához? Ébresztenek-e kedvet és adnak-e ötleteket ahhoz, hogy a gyülekezet építésében tovább fáradozzunk, alkalmakat szervezzünk és kezdeményezzünk (házaspárok alkalmá, presbiterképzés és így tovább)?

Ezek a kérdések nemcsak azoknak lehetnek fontosak, akik sok fáradozással vettek részt az anyag összeállításában, és munkájuk során ezeket a célokat tűzték maguk elé, hanem mindenkinek, aki szívében viseli gyülekezete életének ébresztését, élénkítését; aki tudja: még a legkreatívabbak is kifognak olykor az ötletekből, s jó olyankor nyúlni valamihez, ami mások ötleteit és munkáit gyűjti egybe. Ezért számolok be olvasóinknak arról, hogy készítettem egy kis felmérést a program bevezetésével kapcsolatban.

Ennek alapján megállapítható, hogy a megjelenés és a felmérés időpontja között eltelt két hónapban több gyülekezet használta kezdte a dokumentumot. A legtöbben a bibliaóra és a gyermekmunka anyagát használják. Ez azt jelenti, hogy a hagyományos gyülekezeti alkalmakhoz kiválóan használható a munkánk.

Igaz, néhányan megjegyezték, hogy a munkaprogramban található anyaghoz még maguknak is „hozzá kell dolgozniuk”. Az a cél azonban, hogy segítséget nyújtsunk, még ebben az esetben is megvalósul, s valószínű, hogy minden anyagot alkalmazni kell egy-egy konkrét gyülekezet rendjébe, ennek munkálatait egyetlen szolgálatot végző sem „spórolhatja” meg.

Volt, aki tavaly, a felmérés készítésekor jelezte, hogy tervei szerint az idén fog munkaprogramunk alapján dolgozni. Ez arra mutat, hogy egyetlen munkaprogram sem csak az adott esztendőben alkalmazható, nem avul el, az anyagaihoz a későbbiekben is hozzá lehet nyúlni, használni lehet.



Néhány gyülekezetből azt a jelzést kaptam, hogy a munkaprogramot azért nem vezették még be, mert az anyag megjelenésének időpontjában nekik már saját programjuk volt. Később azonban tervezik a használatát.

Sajnos egyetlen jelzést sem kaptam arra vonatkozóan, hogy újszerű gyülekezeti alkalmak tervezéséhez tudunk segítséget adni összeállításunkkal. Pedig *szándékunk szerint ezt igyekeztünk szolgálni például a presbiterképzéssel vagy a házaspárok alkalmainak kidolgozásával, egy-egy szeretetvendégség programjába illeszthető prezentációkkal.* Bizonyára ezek alkalmazásához még rövid idő telt el a megjelenés óta. De bízhatunk abban, hogy a bevezetés tapasztalatai megtermik gyümölcsüket, s egyre szélesebb körben, egyre több gyülekezetben egyre több anyagot tudják, akarják, tervezik felhasználni.

Jellegzetessége munkaprogramunknak, hogy nem könyv formájában jelent meg, hanem CD-n. Így ez az első olyan anyag egyházunkban, amelyet a modern technika eszközeinek felhasználásával adtak ki, olcsóbban, mint egy könyvet. Ma még szinte mindannyian értékebbnek érezzük azokat az anyagokat (tartalmuktól függetlenül), melyek könyv alakban jelentek meg, mint amelyek CD-n. Néhányan ki is fejezték idegenkedésüket és a könyv forma melletti elkötelezettségüket. Ugyanakkor kétségtelen, hogy ebben a formában könnyebb a sokszorosítás, egyszerűbb egy-egy szakasz kinyomtatása és kézbe adása.

Bennünket, az összeállítás készítőit biztat az, amivel egy lelkész testvérünk jellemezte munkánkat: „A téma jó, a kidolgozás szép.” Talán nem volt hiábavaló a munkánk! S talán egyre többen találnak segítséget munkaprogramunkban gyülekezeti szolgálatukhoz. Felmérésem eredményei erre engednek következtetni, és felbátorítanak arra, hogy biztassak mindenkit: vegyék kézbe (azaz tegyék a számítógépbe), s ha eddig nem tették, ismerkedjenek az anyaggal, használják tetszésük szerint, hogy szolgálatukat segítsék, és így gyülekezeteink épülését szolgálhassa az *Isten háza népe* című gyülekezeti munkaprogram.

■ ISÓ DOROTTYA

## Palackposta, avagy üzenet a matrózoknak

Különös aktualitása lett gyülekeztünkben a 2009. évi ökumenikus imahét mottójául választott igeszakasz: „...egygyé lesznek a kezemben.” (Ez 37,19) Történt ugyanis, hogy miközben az egység ünneplésére készültek a világ keresztény közösségei, a Magyarországi Evangélikus Egyház egyik zászlóshajójának számító egyházközösségben egymásnak estek a matrózok.

Bűnös emberi természetünk egyik sajnálatos velejárója, hogy gyakran kerülünk konfliktusokba. Időnként a legszelvidebb természetű ember is azzal szembesül, hogy vannak a környezetében olyanok, akikkel nehéz együttműködni. Időnként a halk szavú ember is felemeli a hangját, és hosszútűró felebarátaink is eljutnak arra a pontra, amikor úgy érzik, betelt az a bizonyos pohár. Törvényszerű, hogy ilyen helyzetbe azokkal kerülünk, akikkel életünk legnagyobb részét töltjük, akikkel egy fedél alatt élünk, vagy éppen egy irodában dolgozunk. Azt is tudom, hogy számos gyülekezetben előfordult már hasonló eset. Mégis megdöbbenett a hír, hogy az egyházközösség általam szeretett lelkészeinek egy része kimondta egy kollégáról: ezúttal ő a leggyengébb láncszem. Az ok egyszerű: nem tudnak vele együtt dolgozni.

A hír hallatán Jézus tanítványaira asszociáltam. Bár az evangéliumok ritkán térnek ki rá, szinte biztosra vehető, hogy közöttük is voltak konfliktusok. Bizonyára nem nézték a többiek jó szemmel a Mester jobbára és baljára törő fiatalembereket. És szinte biztosra vehető, hogy az utolsó vacsora éjszakáján, ott a fehér asztalnál is megfordult mindannyiuk fejében a gondolat: vajon ki lehet az közülük, aki annyira nem illik a csapatba, hogy még árulásra is képes?

Aztán néhány óra alatt mindannyian bizonyították alkalmatlanságukat: Júdás elárulta, Péter megtagadta Jézust, és senki nem volt képes virrasztani a Mesterrel a vívódás éjszakáján.

A fordulópontokon azonban a tanítványok is felismerték: csak együtt, egymást segítve tudnak leküzdeni akadályokat. Túl a gólgotai eseményeken is éppen együtt volt a társaság, amikor „Békesség néktek!” köszöntéssel megjelent nekik a Feltámadott. Később, az első pünkösdkor pedig szintén együtt voltak, amikor megkapták a Szentlelket. A csapat tehát együtt volt az egyház születésekor is.

Nem tudom, mennyien hallottak már a kialakult helyzetről. A konfliktus soha nem szerencsés. Még kevésbé szívderítő, amikor az egyház hajóján szolgálók között nem megfelelő a viszony. Attól félek, hogy a jövőben nemcsak a gyülekezetet oszthatja meg az ellentét, hanem a városban is rossz visszhangja lesz annak, ha elindul a sárdobálás. (Néhány éve egy másik felekezet helyi közössége már kettévált a gyülekezet vezetői közötti személyes ellentétek miatt.)

A hajó tehát veszélyben van. Ha a matrózok nemcsak különböző irányba eveznek, hanem az ész nélküli csapkodásban vizet is juttatnak a fedélzetre, hosszú évekre telhet a mentési akció, és félok, hogy sok utas a fedélzeten is elhagyja.

A legszomorúbb az, hogy tudomásom szerint az érintettek meg sem kísérelték a békés egyeztetést. Pedig lehet, hogy csak le kellene ülniük és közös imádság után az ige fényében, nyitott szívvel meg kellene beszélniük közös dolgait. Biztos vagyok benne, hogy ha ez a beszélgetés elmarad – akármi lesz is a folytatás –, mindannyiuk lelkeszi szolgálatának talán legnagyobb kudarca lesz a megbékélés megkísérlésének kikerülése.

Pedig a békességet szerző Istennel minden lehetséges. Csak össze kell gyülekezni és komolyan kérni a segítségét. És ha így teszünk, várhatjuk, hogy hozzánk is belép a Feltámadott, és ezt mondja: „Békesség néktek!”

■ – EGY EMBER A FEDÉLZETRŐL –

### KIRÁNDULÓ GYÜLEKEZETEK FIGYELMÉBE

# Kunhalom, újkőkori ház a tájtörténelmi parkban

► **Érdekes kalandra vállalkozik, aki felkeresi az Archeoparkot. Egy meglehetősen újszerű ötlet alapján kialakított, többfunkciós helyszínre érkezik. Nemcsak a park nevében is rejlik archeológiával, azaz régészettel, pontosabban annak helyi eredményeivel ismerkedhet meg, hanem egyúttal skanzen és szórakoztató-, rendezvényközpontot is meglátogat. A 2007-ben nyílt létesítmény kialakításakor nyilvánvaló szempont volt, hogy minél többek érdeklődésére tarthasson számot.**

Miskolcot elhagyva tovább kell menni az M3-as autópályán Nyíregyháza, Debrecen felé, s Polgár után utunk közvetlenül az Archeopark mellette halad el.

Szép, rendezett környezet fogadja a látogatót. A tágas parkoló végében fogadó- és kiszolgálóépületek, közöttük a messziről is látható jelkép, a székegy mesterek által faragott fa kilátótorony.

A parkba lépve az Alföldön még most is tucatszám található, sokszor évszázadok óta érintetlenül álló különös építmények, a kunhalmok egy rekonstruált mása néz szembe velünk. A domb belsejében kialakított kiállítástól megtudhatjuk, hogy miért hozták létre ezeket a különös építményeket, milyen a múltjuk, és bepillantunk egy – megbízhatóan még máig sem azonosított – nép különös temetkezési kultúrájába. Megismerhetjük ezenkívül a földhalmba betelepített növény- és állatvilágot is.

Ha érdeklődésünk nem apad, időutazásunk következő állomása egy tudományos alapossággal felépített újkőkori épület lehet. A nagyjából a Krisztus előtt 5000 körüli időszakot, az *Őszövetség* idejét idéző ház álmélkodásra készíti az embert. Hitelesen mutatja be a kor – máig használhatónak tűnő – építési módszerét, az eleink mindennapjaiban használatos eszközöket, tárgyakat, megannyi találékonyságról, ötletességről, sokszor meglepő fejlettségről tanúskodva. Itt is szembesülhetünk vele: nincs

mit szégyenkeznünk a földünkön élő ősi népek tudása, kultúrája miatt.

Múltbéli sétánkat nem kell itt befejeznünk, a régészet iránt érdeklődők újabb ismereteket, élményeket szerezhetnek a park e célból kialakított további látóvonalánál. Am ha valakit a közelmúlt érdekel jobban, megismerkedhet az alföldi építészet sajátosságával és a paraszti kultúra kelléke-

ivel is. Bemutatóházak és gazdag néprajzi gyűjtemény várják az érdeklődőket. Még mindig a vidéki élethez kapcsolódva, de a mába érkezve pedig felkereshetjük az istállót, ahol kicsi és nagy jószágok néznek vissza a kíváncsi látogatókra, s válnak igen hamar a gyermekek kedvenceivé.

Ha szép időben keressük fel a parkot, kellemes sétát tehetünk a



Az M3 Archeopark bejárata

hangulatossá formált mesterséges tó partján.

A park működtetői a gyermekek-re is gondoltak: amíg a felnőttek kávéjukat kortyolhatják, ők az igényesen kialakított játszótéren élvezhetik a mozgás örömeit.

Igazán érdemes felkeresni tehát a Polgár városa mellett létrehozott régészeti-néprajzi és szabadidőparkot. Akár úti cél is lehet valamelyik rendezvényük – hiszen az év kellemesebb hónapjaiban se szeri, se száma a különféle programoknak –, akár csak útba ejteni is érdemes egy kirándulás egyik programpontjaként. Rég letűnt korokról szerezhetünk ismereteket, olyan időszakokról, melyekről ritkán esik szó, melyekkel az iskolai tankönyvek is eléggé mostohán bántanak.

A hűvösebb évszakban is látogatható a park, igaz, akkor kisebb kapacitással, kevesebb látóval üzemel.

A kirándulás előtt célszerű tájékozódni, érdeklődni telefonon (52/573-082) vagy az interneten.

■ GYARMATI GÁBOR

## Eredmények és konfliktusok állam és egyház kapcsolatában

Minden eddigénél világosabban mutatkozott meg 2008-ban, hogy az állam és az egyházak kapcsolatát egyaránt jellemzik eredmények és konfliktusok – nyilatkozta *Csepregi András*, az Oktatási és Kulturális Minisztérium Egyházi Kapcsolatok Titkárságának vezetője múlt héten a Magyar Távirati Irodának.

Elmondta, hogy tavaly egyszerű ülésezett a vatikáni–magyar vegyes bizottság, háromszor tanácskozott *Hiller István* oktatási és kulturális miniszter a négy nagy egyház vezetőivel, egy további alkalommal pedig az intézményfenntartó kisebb egyházak vezetőivel is.

Újdonság, hogy elkezdte és idén is folytatja munkáját egy közös bizottság, amely az egyházfinanszírozás hosszabb távú átalakításának lehetőségeit vizsgálja. Egy párhuzamos bizottság ugyanezt tekintti át néhány kisebb egyház képviselőivel is.

Az egyházi iskolák finanszírozásáról folytatott vitában 2008-ban új fejlemény volt, hogy az Állami Számvevőszék (ÁSZ) visszamenőleges vizsgálatában 2006-ra az egyházak által támasztott 3,1 milliárdos többletigénnyel szemben 2,1 milliárdot, 2007-re pedig 2,2 milliárddal szemben 0,6 milliárdot tartott jogos követelésnek. Mint a titkárságvezető mondta, az ÁSZ a vitát nem oldotta meg, mert olyan jogszabály-értelmezést alkalmazott, amelyet korábban sem az egyházak, sem a kormány nem követett. Amikor pedig munkájáról az Országgyűlés illetékes bizottságainak beszámolt, azok nem fogadták el a jelentését. A 2008-as zárszámadásakor az ÁSZ saját számítási módszere alapján további 0,3 milliárdos többletigényt nevezett jogosnak az egyházi iskolák finanszírozásában, ezt azonban sem az egyházi szakértők, sem a módosító indítványt beadó ellenzéki képviselők nem támogatták.

Csepregi András emlékeztetett az oktatási kiegészítő támogatást szabályozó kormányrendelet-tervezetről sok szakértői egyeztetést tartottak. Az év során a tárca több ha-

táridőt is bejelentett, mivel azonban az egyeztetéseken újra és újra finomításra szoruló részletek kerültek elő, a további tárgyalások mellett döntöttek. A késedelem miatt ugyanakkor az egyházi fenntartókat nem érte kár, hiszen a számukra ismert módszer szerint számolták ki a támogatást, amelynek összege ellen, sok év után először, tavaly nem emeltek kifogást – jelentette ki.

Példaként az egyeztetés nélkül zártul egyeztetésekre a személyi jövedelemadó egy százaléka kiegészítésének változását említette. Korábban a költségvetés a teljes nettó jövedelemadó összegének 0,9 százalékáig egészítette ki a felajánlásokat, függetlenül attól, hogy hány adózó rendelkezett. Az új rendszerről, amely szerint a költségvetés a felajánlások aktuális összegét duplázza meg, 2007 nyarán kezdett egyeztetni az oktatási és kulturális miniszter az egyházakkal. Az egyházak kérésének megfelelően 2008-ban még a régi szisztéma élt, de 2009-ben már az 1 + 1 elve érvényesül. Néhány egyház azt kérte, hogy a korábbi 0,9 százalékos szint egy-két évvel tovább maradjon érvényben, mások 2008 után fokozatos csökkentést kértek, a kormány viszont ebben a kérdésben nem engedett – mondta.

Az elmúlt év eseményei jelzik, hogy az egyházak a közélet megkerülhetetlen szereplői lettek – mutatott rá *Csepregi András*. Mint mondta, az egyházi vezetők az állami szférára különböző területeinek képviselőivel találkoztak, így a köztársasági elnökkel, az Országgyűlés elnökével is.

Kitért arra is, hogy az Alkotmánybíróság tavaly állást foglalt az egyházi iskolák finanszírozásáról. Az Országgyűlés vallásügyi bizottsága találkozózt szervezett az egyházak képviselőivel, az egyházi kapcsolatok titkársága napi rendszerességgel tartotta és tartja a kapcsolatot az egyházakkal, továbbá több megyei, kerületi és helyi önkormányzat is együttműködik a területükön élő egyházi közösségekkel.

► MTI

### Istentiszteleti rend • 2009. január 25.

Vízkereszt ünnepe után 3. vasárnap. Liturgikus szín: zöld.

Lekció: Mt 8,1–13; Róm 12,17–21. Alapige: Hós 11,1–4.9. Énekek: 277., 384.

**I., Bécsi kapu tér** de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; de. 10. (német, úrv.) Andreas Wellmer; de. 11. (úrv.) Bence Imre; **II., Hűvösvölgyi út 193., Fébé** de. 10. Veperdi Zoltán; **II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztójánovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. dr. Orosz Gábor Viktor; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Hokker Zoltán; **Újpest, IV., Lebstücker M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Gerőfi Gyuláné; de. 11. (úrv.) Smidéliusz Gábor; du. 6. (orgonazenés áhitat) Cselovszky Ferenc; **VII., Városligeti fasor 17.** de. 11. (úrv.) Aradi György; **VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Szabó Bertalan; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Szabó Bertalan; **VIII., Bláthy Ottó u. 10. (Betánia Szeretetszolgálat)** de. 9. Benkóczy Péter; **IX., Haller u. 19–21., I. em.** de. 11. (úrv.) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. fél 11. Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Joób Máté; de. 11. (úrv.) dr. Joób Máté; du. 6. (vespera) dr. Blázy Árpád; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. (úrv.) dr. Blázy Árpád; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Bence Imre; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) dr. Bácskai Károly; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. (úrv.) Kendeh György; **XIII., Frangepán u. 41.** de. fél 9. Kendeh György; **Zuglói, XIV., Lócsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamás; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamás; **Pestújrhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (Kistemplom)** de. 10. Bátorvics Gábor; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. Fekete Gy. Viktor; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. Blatniczky János; **Mátyásföld, XVI., Prodam u. 24.** de. 9. Blatniczky János; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Nagyné Szeker Éva; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. Nagyné Szeker Éva; **Rákoscaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Marschalkó Gyula; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. Marschalkó Gyula; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. Hulej Enikő; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. Hulej Enikő; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyas; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Pilisvörösvár (református templom)** du. 2.

Összeállította: BODA ZSUZSA

## Zoltán László evangélikus lelkész sírjánál

(1915–2008)

Zoltán László Pestszenterzsébeten született 1915. május 10-én négygyermekes családban Zoltán Antal és Katzenbach Ilona gyermekeként. A tehetséges és sokoldalú fiatal ember a könyvelés gyakorlati ismereteiben szerzett jártasságot, és a Hangya Szövetkezettel alkalmazták. Hosszú belső tusakodás után – Zulauf Henrik diakonisszalelkész biztatására – huszonhatodik életévében iratkozott be a soproni hittudományi fakultásra. Itt Budaker Oszkár és dr. Podmaniczky Pál professzorok gyakorlatára létező, egész szolgálatát meghatározó hatást. Lelkésze D. Raffay Sándor bányakerületi püspök szentelte Budapesten.

Segédlelkési szolgálatát Kiskőrösön kezdte meg 1944. július 1-jén. Két év múltán Csengődre került, ahol 1947-ben gyülekezeti lelkésze választották. Ebben az évben vezette oltár elé szíve választottját, Gats Ilona soproni tanítónőt.

1953-ban a Fejér megyei Gyúró lelkészeként folytatta lelkési szolgálatát, majd Hegyeshalomban választották meg a gyülekezet pásztorául. Itt huszonegy évet töltött el. A német ajkúak kitelepítése miatt létszámában nagyon megfogyatkozott gyülekezet anyagilag erőtlenné vált, ezért lelkész testvérünk – másodállásban – ifjúkori végzettségének megfelelően könyvelői teendők végzésével biztosította családjá megélhetését.

1979-ben Órimagyarósd gyülekezete hívta meg lelkészeként, ahol nyugdíjazásáig, 1982-ig látta el a lelkési szolgálatot.

Családi életüket Isten három fiúgyermekkel áldotta meg. László, András és Miklós 1983-ban édesapjukkal együtt megrendülten álltak édesanyjuk koporsója mellett, aki hatvanéves korában hunyt el. Zoltán László negyed századon át élt özvegyességben egyedül. A soproni gyülekezet hűséges tagjaként azonban eközben sem hátrította el az evangélium hirdetésének lehetőségét: 1982 és 1998 között, tizenhat évben át vállalt helyettes lelkési szol-

gálatot Órimagyarósdon, Nemeskérben, Beleden és Harkán. Soproni otthonából utazott e gyülekezetekhez, és töltötte ott a szolgálat ellátásához szükséges időt.

Közben szerzőként három könyvet is jegyzett. Még 1975-ben jelent meg *Hegyeshalom nagyközség története (1945-ig)* című munkája, melyért a település díszpolgárává választották. Majd Budaker Oszkár teológiai tanárról, soproni lelkésztől adott ki tanulmánykötetet, 2004-ben pedig Zulauf Henrikről, a Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesület egykori lelkésztől emlékezett meg közel háromszáz oldalas könyvében.

Élete utolsó szakaszában gyógyíthatatlan kór támadta meg, s legidősebb fia, László otthonában, Nagykátán – szeretteitől körülövezve – fejezte be földi pályáját.

Zoltán Lászlóval háromszor találkoztam. 1959-ben Hegyeshalomban és Levélen szuplikáltam. Azon a csípős hideg napon, karácsony ünnepének második napján rögzült bennem szolgálatért lelkesedő tekintete; ezt a lelkesedést fejezi ki *Elhívásom* című versébe foglalt vallomása is.

Másodszor röviddel hitvese elvesztése után, 1984-ben találkoztunk. Ekkor a megrendült, de reménykedő keresztény ember imádásos tekintete rögzült bennem. Harmadjára a beledi templom jubileumi ünnepségén öleltük meg egymást. Öszülő halántékkal is boldog volt, hogy szolgálhatott.

Gyászolják fiai, hét unokája, két dédunokája, Vancouverben élő nővére és azok a gyülekezetek, amelyekben hirdette az evangéliumot. A soproni evangélikus temetőben felesége sírjába helyezték. Koporsója mellett e sorok írója és a két soproni parókus, *Gabnai Sándor* esperes és *Hegedűs Attila* igazgató lelkész szolgált. Népes gyülekezet, korábbi szolgálati helyeinek képviselői és lelkészárság gyűrüje adott hálát életéért, szolgálatáért. „...ha valaki nekem szolgál, azt megbecsüli az Atya” – mondja Jézus (Jn 12,26).

■ D. SZEBIK IMRE



ZOLTÁN LÁSZLÓ

## Elhívásom (Részlet)

Visszanézve ötven évre, sőt még annál is előbbre, nem szűnök meg hálát adni, szent nevedet magasztalni a csodáért, melyet velem cselekedtél, én Istenem: hogy a kincset, melyre leltem, kezem embernek elvihettem.

Megfáradtnak, megterheltnak, kísértéssel körülvettnak. Nem szűnök meg hálát adni, szent nevedet magasztalni, hogy szolgálhattam templomokban,

családi kis hajlékokban. Otthonokban öregeknek,

iskolákban gyermekeknek. Kórházakban betegeknek,

fegyházakban fegyenceknek. Temetőben temethettem,

gyászolóknak hirdethettem: ha szív fáj is, ne sírjatok,

hiszen Urunk feltámadott!

Visszanézve ötven évre,

sőt még annál is előbbre,

szent nevedet magasztalni a csodáért, melyet velem cselekedtél, én Istenem:

hogy pályámon megmaradtam, futásommal fel nem hagytam.

Nem bántam meg, hogy pap lettem, hogy szolgálatodba szegődtem.

Ha botlottam vagy elestem, kezem kezébe helyeztem.

Felemeltél, újrakezdtem, így nem féltem, továbbmentem.

Tudtam mindig: kinek hittem.

(1994)

## A bibliai idők étrendje távolról sem volt egészséges

Az ókori Izrael távolról sem volt az a tejjel-mézrel folyó Kánaán, amilyennek hisszük, az emberek táplálkozása hiányos volt – állítja egy brit teológus.

*Nathan MacDonald*, a St. Andrews Egyetem Öszövétség-szakértője, aki a Szentírás szövegeit elemezte, s régészeti leleteket, valamint emberi csontvázakat vizsgált, végkövetkeztetéseit a *Mivel táplálkoztak az izraeliek az ókorban?* – *A bibliai idők étrendje* című művében foglalta össze – olvasható a *The Daily Telegraph* online kiadásában és a BBC hírei között.

A teológust az készítette vizsgálataira, hogy az Egyesült Államokban sikerlistákra kerülnek mindazon kiadványok, amelyek a bibliai étrend előnyeit ecsetelik.

„A bibliai étrend valóban alacsony kalóriatartalmú és rostos, ám kiegyensúlyozatlan, hiszen híján volt a létfontosságú nyomelemeknek és vitaminoknak” – taglalja Nathan MacDonald.

Ismertetése szerint az inséges időket leszámítva az ókori Izrael lakosainak étrendje elegendő kalóriát biztosított, ám ritkán került hús az asztalukra, s a szükségesnél sokkal kevesebb zöldséget, gyümölcsöt fo-

gyasztottak. Fő táplálékuk a lepény s a gabonafélék voltak.

„Ez távolról sem volt egy kiegyensúlyozott étrend” – hangsúlyozza a teológus. A korabeli izraeli csontvázak vizsgálata is ezt támasztja alá, hiszen igen gyakori volt a vashiányos vérszegénység. „Ez az étrenddel magyarázható, amelyben túl sok kenyér, viszont kevés hús és zöldség szerepelt” – emeli ki Nathan MacDonald, hozzátéve, hogy leginkább a terhes anyák és a gyermekek szenvedte sínylette meg a hiányos táplálkozást, melynek következményei egész életükben végigkísérték az érintetteket.

„A Bibliában a táplálkozással kapcsolatban sok figyelemre méltó dolog szerepel, ám a Szentírás elsősorban annak a fontosságára igyekszik felhívni a figyelmet, hogy osszuk meg táplálékunkat a nálunk kevésbé szerencsésekkal” – vélekedett Nathan MacDonald.

► MTI



# Tiszta vizet a kancsóba!

Szüleinknél, a vasárnapi, ünnepi ebéden rendszeresen ismétlődik egy jelenet. Mikor innivalót kínálnak, a többiek osztoznak az ásványvízen, én pedig kimegyek a konyhába, hogy csapvizet töltsék a poharamba. A látogatás ellenére nem lételemem, hogy a vasárnapi ebéd közben is demonstrációt szervezzek, de sokat rontana az ünnepi hangulatomon, ha eldobható műanyag palackból kellene vizet tölteni a poharamba. Szüleim és feleségem szülei alapvetően türelmes emberek, néha már az is előfordul, hogy a kedvemért csapvizet is kerül az asztalra. Hálás vagyok az *Evangelikus Életnek*, hogy most végre részletesebben is elmagyarázhatom, hogy mi az oka külön viselkedésemnek.

Szóval mi a baj a boltokban kapható ásványvízzel? Elsősorban a csomagolás. Magyarországon az ásványvizet ma már szinte kizárólag eldobható műanyag csomagolásban, úgynevezett PET palackokban forgalmazzák. A PET a polietilén-tereftalát rövidítése. Ezt az anyagot kőolajból állítják elő. Magyarországon évente körülbelül 1,3 milliárd pillepalackot töltenek meg, előállításuk irratlan mennyiségű kőolaj felhasználásával jár.

Az ásványvíz felszínre hozása és palackozása is sok energiát igényel, de az igazán nagy tétel a szállítása. Közben a palackok eljutnak az üzletekbe, majd onnan az otthonokba, hihetetlen mennyiségű benzint ég el. Az őrtelen akkor válik teljessé, ha az ásványvizet bolygónkon keresztül-kasul szállítják.

Szerencsére az új-zélandi ásványvíz – Angliától eltérően – nálunk nem elterjedt, de a százötven hazai ásványvíz mellett az ingyencsatornák majdnem ugyanannyi fajtát importálnak, miközben nagy mennyiségű palackozott vizet szállítunk külföldre.

Magyarországon az egy főre eső ásványvízfogyasztás évente nyolcvanöt liter, ezzel elértük az európai középmezőnyt. A következőkben, hogy minden évben fél Gellért-hegynyi pillepalackot dobunk ki.

Igen ám, de ma már szelektív gyűjtés is van a világon! – hallom gyakran az ellenérvet. Sajnos Magyarországon a legkedvezőbb becslés szerint is csak a pillepalackok tizenöt százalékát dobják szelektív gyűjtőedényekbe. A többi a vegyes szeméttel hulladéklerakóba vagy hulladékégetőbe kerül. Ezek környezeti hatását most nem részletezem.

Valóban kedvezőbb, ha a szétválogatott műanyagot újrahasznosítják, de ez most problémátlan folyamat. Eddig a pillepalackok nagy részét

## ÜZENET AZ ARARÁTRÓL



Rovatgazda: Kézdy Edit

több mint *hétézer* (!) kilométerre, Kínába szállították, ott került sor a feldolgozásukra. A szállítás súlyos környezetszennyezéssel járt. Azért a múlt idő, mert 2008 végén a szelektíven gyűjtött másodnyersanyagok a telepeken halmozódnak, nem lehet őket eladni.



Munkács vára – „alulnézetből”

Hát nem egyszerűbb, ha kinyitjuk a csapot? Igen ám, mondják sokan, de az ásványvíz sokkal egészségesebb, mint a csapvíz. Vannak a Földnek olyan helyei, ahol ez igaz, de Budapesten aligha. A csapból folyó víz ellen szólhat, hogy az íze sokszor nem olyan finom, mint az ásványvizé, néha a fertőtlenítésre használt klór íze is érződik rajta. Ám egészségügyileg kifogásolható víz nem kerül a vezetékbe! Minőségét sokkal komolyabb ellenőrzési rendszer garantálja, mint az ásványvizékét.

A palackozott vizek sokszor túl sok fluort tartalmaznak, ami azért baj, mert a fluor túladagolása számos szervrendszert károsít, a magas nátriumtartalom pedig vérnyomás-növekedést okozhat. Ráadásul a flakonból antimon kerülhet a vízbe. Ezért a szakemberek rendszeres fogyasztásra csak azokat az ásványvizeteket ajánlják, amelyek összetétele nagyjából olyan, mint a csapvízé. Világszerte vannak olyan cégek, amelyek – különböző fantázianeveken – gyakorlatilag palackozott csapvizet árulnak. De ezt meg minek vegyük meg? Miközben a környezetünket pusztítjuk, még anyagilag is csúnyán átvernek.

Azt nem szabad elhallgatni, hogy az evangélikus szempontból is jelentős Békés megyében néhány éve a víz arzéntartalma több mint hatvan településen többszöröse volt az Európai Unió által megengedett egészségügyi határértéknek. A helyzet az elmúlt években javult, Brüsszel a megoldásra 2009-ig adott határidőt.

A problémát Magyarországon és az egész Földön az okozza, hogy nem ott isznak palackozott ásványvizet, ahol ez valóban indokolt lenne. Az ásványvízfogyasztók többsége a csapvíz árának ezerszeresét is megfizeti, fuvarozik, cipekedik, pedig ha kinyitná a csapot, egészsége-

sebb vizet ihatna, és a jövő nemzedékek életésélyeit sem rontaná.

Tévedés ne essék, erről a kérdéssel nem egyedül gondolkodom így. San Francisco polgármestere az önkormányzathoz tartozó munkahelyeknek megtiltotta, hogy 2007. július 1. után palackozott vizet vásároljanak. New York előkelő étterminek egész sorában gyönyörűen formatervezett vizeskancsókat szolgálják fel a helyben szűrt csapvizet. Egy Stockholmhoz közeli konferencia-központban 2003 előtt évente tízezer liter palackozott ásványvizet fogyasztottak, ma kizárólag csapvizet szolgálnak fel kancsóban. Nagy-Britanniában 2008 nyarától a minisztériumi rendezvények résztvevői csak csapvizet ihatnak. A pénzügyminiszter 2008 tavaszán a költségvetési tervezet felolvasása közben már vezetékcsatlakozást tartott.

Kevesebb hírügynökség számolt róla, de 2007 szeptemberében a Kelenföldi Evangélikus Egyházközségben a presbitériumi ülés résztvevőit kancsóba töltött csapvíz várta. Vannak, akik meghallják az idők szavát...

■ GADÓ GYÖRGY PÁL

## EVÉL & LEVÉL

### Különleges karácsonyi ajándék

Felemelem a telefont. Egy női hang jelentkezik be Budakesziről. Nyolcéves korában nagyapja vitte el Alsóságon bibliárára, ahol a tisztelendő bácsi kézzel írott imádságát kapta. Őrzi azóta is. Férjhez ment, két gyermeke van. Férje meghalt, új lakóhelyén is benne él a gyülekezetben. És a *Balázs* lelkészcsalád emlékeit sorolhatja nekem a telefonba... „...a ti munkátok nem hiábavaló az Úrban” – jut eszembe az ige (1Kor 15,58).

BALÁZS BÉLÁNÉ, *Balázs Béla lelkész özvegye (Kozármisleny)*

#### HIRDETÉS

Megjelent CD-n a 2008. március 30-án a madárdombi katolikus templomban elhangzott koncert felvétele, amelyen a Lutheránia énekkar *Kamp Salamon* vezényletével *J. S. Bach János-passióját* énekl. A CD megvásárolható a Huszár Gál könyvesboltban (1052 Budapest, Deák tér 4.).

#### HIRDETÉS

A leprások világnapján, január 25-én 16 órakor ünnepi jótékonyági rendezvényt tart a Lepramisszió a budahegyvidéki evangélikus templomban. Filmvetítéssel és beszámolókkal mutatják be a misszió szolgálatát. Közreműködik *Dorman Alíz* énekművész és *Solymári Tímea* gitárművész. Áhítatot *dr. Kiss Ferenc* baptista lelképásztor tart. Minden támogatót és érdeklődőt szeretettel várnak. (A Budapest XII., Kék Golyó u. 17. alatti, a Kék Golyó utca és az Istenhegyi út találkozásánál álló templom megközelíthető a Déli pályaudvartól az 59-es villamossal – egy megálló –, illetve gyalog.)

#### HIRDETÉS

### Pályázat rektori megbízatásra

A Károli Gáspár Református Egyetem fenntartójának nevében – a szenátus felkérése alapján – eljárva a Magyarországi Református Egyház Zsinatának elnöksége a felsőoktatásról szóló többször módosított 2005. évi CXIX. törvény 96. § (6) bekezdése, valamint a Károli Gáspár Református Egyetem alapító okiratában, szervezeti és működési rendjében és foglalkoztatási követelményrendszerében foglaltak alapján pályázatot hirdet a **Károli Gáspár Református Egyetem rektori megbízatás ellátására**. A megbízatás 4 (azaz négy-) éves határozott időtartamra szól.

#### A megbízás feltételei, a pályázóval szemben támasztott követelmények:

A pályázónak meg kell felelnie azoknak a követelményeknek, és alkalmasnak kell lennie azoknak a feladatoknak az ellátására, amelyeket a felsőoktatásról szóló 2005. évi CXIX. törvény, valamint a Károli Gáspár Református Egyetem szervezeti és működési rendje a rektor számára meghatároz.

A pályázónak vezetési, szervezési és gazdálkodási ismeretekkel és ugyanazon a területeken többéves tapasztalattal és gyakorlattal kell rendelkeznie.

A rektor feladata a Károli Gáspár Református Egyetem szakmai és gazdasági irányítása oly módon, hogy megvalósuljon a református hagyományoknak megfelelő, differenciált, többszintű, széles bázisú, magas színvonalú oktatás.

A pályázónak angol és/vagy német nyelvből tárgyalóképes nyelvtudással és legalább C típusú középfokú nyelvvizsgával kell rendelkeznie.

#### A pályázatnak az alábbiakat kell minimálisan tartalmaznia:

- a pályázó oktatói, tudományos, szakmai munkája és eredményei, valamint vezetői, szervezési tevékenységei és ismeretei;
- a pályázó programja a Károli Gáspár Református Egyetem működésére, működésének és gazdálkodásának az átláthatóvá tételére, a képzési és kutatási tevékenységre vonatkozóan;
- a Károli Gáspár Református Egyetem vezetésével kapcsolatos tervei és megvalósításukra vonatkozó elképzelései.

#### A pályázathoz az alábbi dokumentumokat kell mellékelni:

- szakmai önéletrajz;
- egyetemi diploma, tudományos minősítő oklevél;
- nyelvvizsga igazolása;
- a fontosabb publikációk és tudományos munkák jegyzéke;
- a pályázó egyházzal való kapcsolatának rövid ismertetése.

A pályázat benyújtásának a helye: Magyarországi Református Egyház Zsinati Hivatal, 1146 Budapest, Abonyi utca 21.

A pályázat benyújtásának határideje: a pályázat *Oktatási Közlönyben* történő megjelenésétől számított 45 (azaz negyvenöt) nap.\*

A borítékon fel kell tüntetni: „Pályázat a Károli Gáspár Református Egyetem rektori megbízatására”.

A pályázat elbírálásának határideje: a benyújtási határidő leteltétől számított 60 (azaz hatvan) nap.

A pályázati eljárás lefolytatása és az elbírálás módja a felsőoktatási törvény, valamint a Károli Gáspár Református Egyetem alapító okirata, szervezeti és működési rendje és foglalkoztatási követelményrendszere szerint történik.

A benyújtott pályázatokat a Károli Gáspár Református Egyetem szervezeti és működési rendjében megjelölt személyek és testületek jogosultak megismerni.

A fenntartó képviselőjében:

*Dr. Bölcskei Gusztáv püspök, a zsinat lelkészi elnöke és dr. Nagy Sándor főgondnok, a zsinat világi elnöke*

\* A pályázat az *Oktatási Közlöny* 2008. december 29. napján megjelent, LII/36. számában lett közzétéve.

# Disznótort ültek

„Sok pap disznót győz” – így lehet röviden összefoglalni azt a lelkészcsalád-találkozót, amelynek január 17-én, szombaton adott otthont az alberti gyülekezet. Ez alkalommal nem a megszokott piknikezésen vehettek részt a Dél-Pest Megyei Egyházmegye lelkészei: az egyházközség néhány presbitere és a helyi lelképásztor, *Szmolár Attila* a régi disznóvágási szokásokba vezette be a hívást elfogadó fiatal lelkészcsaládokat.

A találkozó eseményei az evangélikus templom mögötti szabad területen, illetve az erre a célra berendezett gyülekezeti teremben zajlottak. Huszonkét gyermek és harminchárom felnőtt ismerkedhetett meg ennek az összetett, sok odafigyeléssel és fáradással járó munkának a szakmai fogásaival.

A kora reggeltől talpaló *Krámer György* esperest délután, a hurka- és kolbásztöltés igényes munkálataiban *dr. Fabiny Tamás* püspök váltotta fel. Este a résztvevők a jól végzett közös munka örömeivel ültek a vacsorához.

A találkozó – bár nem a megszokott, „papos” körülmények között zajlott – minden résztvevőt tanított az összehangolt, egymásra figyelő szolgálatra.

■ KUSTRA CSABA felvétele



## HÍREK, HIRDETÉSEK

HIRDETÉS

A szarvasi Ótemplomi Szeretetszolgálat ápolást-gondozást nyújtó szeretetotthona újonnan kialakított, fűrdőszobás, klímás, egy-, illetve kétágyas lakrészeibe várja a beköltözni vágyó időseket 2009. februári átadással. Házaspárok jelentkezését is várjuk. Érdeklődni lehet: 5540 Szarvas, Vajda Péter u. 7., tel.: 66/313-178, *Lázár Zsolt* igazgató: 20/824-4211, *Tóthné Tótká Edit* otthonvezető: 20/824-4232.

HIRDETÉS

### ÚJ HARANGOT RENDELJEN IFJ. FARKAS TITUSZTÓL

MINDEN MÉRETBEN A LEGKEDVEZŐBB ÁRON 30 KG-TÓL 11000 KG-IG  
**Kiváló minőség, kitűnő kidolgozás,  
kedvező ár, hangzásra öntve!**  
Harangvillamosítás, harangtartóállvány-készítés, programozóórák, hangvezérlés telefonról, toronyóra-készítés, -szerelés, alkatrészellátás.  
REFERENCIA 400 TEMPLOMBÓL!

**Harangszó 2003 Bt.  
Ifj. Farkas Titusz**

2200 Monor, Kistói út 26. Tel.: 30/371-9696, fax: 29/410-119  
A *Harangszó 2003 Bt.* a *Dévai Szent Ferenc Alapítvány* támogatója.

A *Páratlantklub* ez évi első alkalmán, január 27-én, kedden 18 órai kezdettel *Gáncs Péter* püspök szolgál *Megragadott reménység* címmel. A klubalkalomra az Országos Iroda épületében kerül sor (Budapest VIII. ker., Üllői út 24.). Mindenkit szeretettel hívnak és bátorítanak a *Páratlantklub* szervezői.



50 ÉVE HARANGÖNTÉS  
ÓRBOTTYÁNBAN  
**GOMBOS MIKLÓS**  
aranykoszorús  
harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

Referencia: [www.harangontes.hu](http://www.harangontes.hu).  
Levél cím: 2162 Órbottyán, Rákóczi u. 121.  
Tel.: 28/360-170; mobil: 30/948-9575.  
E-mail: [gombosmi@harangontes.hu](mailto:gombosmi@harangontes.hu);  
[gombosmi@invitel.hu](mailto:gombosmi@invitel.hu).

## VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból január 25-étől február 1-jéig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
<p><b>VASÁRNAP</b> <b>21.15 / Bartók rádió</b> <i>Az emberi hang dicsérete – Nyolc évszázad kantátái, miséi, oratóriumai</i> John Tavener: Lamentációk és dicsérek A Magyar Rádió klasszikus zenei adója új sorozatot indított, amelyben nyolcszáz esztendő vokális zenéjének keresztmetszetét kívánja bemutatni. Ezúttal az 1944-ben született kortárs zeneszerző, <i>Sir John Tavener</i> műve csendül fel. A komponista az európai zenei avantgárd egyik legjelentősebb képviselője. Művészetére elsősorban <i>Igor Stravinsky</i> zenéje volt hatással.</p>	<p><b>4.55 / m2</b> <i>Musica Historica</i> Bach-szonáták (20') <b>13.10 / Kossuth rádió</b> <i>Erős vár a mi Istenünk!</i> Az evangélikus egyház féléórása <b>14.00 / Duna II. Autónia</b> <i>Töredékek – Fejezetek a magyar művelődés történetéből</i> (magyar ismeretterjesztő filmsorozat, 2001) (20') Középkori váraink <b>16.15 / m1</b> <i>Húsz éve halt meg Weöres Sándor</i> (magyar portréfilm) (55') <b>19.40 / Kossuth rádió</b> <i>A Muzsikás együttes felvételeiből</i> <b>22.05 / PAX</b> <i>Családi gyász, családi ünnep</i> A Zákus Médiacentrum műsora</p>	<p><b>10.00 / m2</b> <i>Az Anjour Európa</i> (magyar ismeretterjesztő film) (52') <b>13.22 / Kossuth rádió</b> <i>Petőfi Sándor: Úti jegyzetek</i> (1845 tavaszán és nyarán) Felolvassa: Kaszás Attila <b>15.30 / Zona Europa</b> <i>A Hídember</i> (magyar történelmi film, 2002) (145') <b>19.55 / Duna Tv</b> <i>A hét nyolcadik napja</i> (magyar játékfilm, 2006) (102') <b>23.00 / M. Katolikus Rádió</b> <i>Magvetés</i> Az efezusiaknak írt levél <b>23.05 / m1</b> <i>Csönderdő</i> (magyar dokumentumfilm, 2004) (43') Szembesülés a holokausztal a tinédzserek szemével</p>	<p><b>13.30 / Kossuth rádió</b> <i>„Tebened bízunk eleitől fogva...”</i> A református egyház féléórása <b>14.00 / Duna II. Autónia</b> <i>Töredékek – Fejezetek a magyar művelődés történetéből</i> (magyar ismeretterjesztő filmsorozat, 2001) (21') Királysírok <b>15.50 / Duna Tv</b> <i>Míg oda nem ér az idő</i> (magyar dokumentumfilm, 2008) (28') <b>17.00 / Viasat History</b> <i>A kommunizmus – egy illúzió története</i> (német dokumentumfilmsorozat, 2006) (52') Lenin forradalma <b>18.15 / PAX</b> <i>Pro Musica leánykar</i> (koncertfilm) (88')</p>
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
<p><b>11.34 / M. Katolikus Rádió</b> <i>Architek-túra</i> Barangolás az épített világban <b>12.05 / Bartók rádió</b> <i>Huszonöt éves a Budapesti Fesztiválenekar</i> <b>14.05 / Kossuth rádió</b> <i>Arcvonások</i> Vásárhelyi Gyula bélyegtervező <b>16.50 / PAX</b> <i>Nagytarcsa</i> (dokumentumfilm) (26') <b>17.50 / Duna II. Autónia</b> <i>Asztali praktikák</i> (magyar ismeretterjesztő film, 1998) (20') A bor és a konyhaművészet <b>18.00 / Hallmark</b> <i>Lelkek háborúja</i> (angol filmdráma, 2006) (90')</p>	<p><b>9.00 / PAX</b> <i>Székyföldi vártemplomok</i> (dokumentumfilm-sorozat) (28') Uzon <b>14.05 / Kossuth rádió</b> <i>Arcvonások</i>. Kiss-Rigó László megyés püspök <b>14.25 / Duna Tv</b> <i>Gábor Felicia – Csángó vagyok</i> (magyar dokumentumfilm, 2008) (30') <b>19.00 / Bartók rádió</b> <i>Társalgó a kultúráról</i> <b>19.35 / Bartók rádió</b> <i>A Kodály vonósnygyes hangversenye</i> <b>20.00 / HBO</b> <i>Férfigondok</i> (német–kanadai–amerikai filmdráma, 2007) (86') <b>23.10 / m1</b> <i>Ópium – Egy elmebeteg nő naplója</i> (magyar játékfilm, 2007) (108')</p>	<p><b>12.05 / Duna Tv</b> <i>Isten kezében</i> (26') Gyergyói esperesi kerület <b>13.20 / Bartók rádió</b> <i>A Pannon Filharmonikusok hangversenye</i> <b>13.35 / m2</b> <i>Gyógyvizek országa</i> Budapest <b>14.50 / m1</b> <i>Jókai Mór: Melyiket a kilenc közül?</i> <b>18.30 / Kossuth rádió</b> <i>Mentés másként</i> Művészeti figyelő <b>18.34 / M. Katolikus Rádió</b> <i>Versenyképes-e a jó pásztor?</i> Vezetői eszmények a Bibliában és napjainkban <b>19.00 / Bartók rádió</b> <i>Kapcsoljuk New Yorkot, a Metropolitan operaházat</i> Verdi: Rigoletto (háromfelvonásos opera)</p>	<p><b>8.30 / Civil rádió</b> <i>Evangélikus félóra</i> <b>9.00 / Lánchíd rádió</b> <i>Hitvilág</i>. A történelmi egyházak magazinja <b>11.15 / m1</b> <i>Református ifjúsági műsor</i> <b>11.20 / m1</b> <i>Evangélikus templomok</i> <b>12.00 / Bartók rádió</b> <i>Mendelssohn Special Day</i> Koncertközvetítés a lipcsei Tamás-templomból a zeneszerző születésének 200. évfordulóján <b>12.05 / Duna Tv</b> <i>Élő egyház</i> (26') <b>18.40 / Kossuth rádió</b> <i>Esti séta – 40. magyar filmszemle</i> <b>20.40 / Duna Tv</b> <i>A londoni férfi</i> (francia–német–magyar–angol filmdráma, 2007) (132')</p>

## Új nap – új kegyelem

### Vasárnap

*Jézus mondja: „En adok nektek szájat és bölcsességet, amelynek nem tud ellenállni vagy ellene mondani egyetlen ellenfelet sem.”* Lk 21,15 (Zsolt 7,2; Mt 8,5–13; Róm 1,14–15/16–17; Zsolt 3) De jó is lenne mindig győztesnek lenni a napi szócsatákban otthon, munkahelyen, utcán, bevásárláskor! Általában mégsem ezt tapasztalom. Mégis vannak helyzetek, mikor igenis tudom, mit kell mondani, noha még magam sem értem, hogy honnan jön, de jön a válasz. Ezek olyan helyzetek, amikor *miatta* üldöznek, amikor *róla* beszélnek. Egy háromórás beszélgetés után, amikor már minden érvből kifogytam, és úgy tűnt, győz az „ellenesség” rövid imát mondtam: „Uram, Istenem, hozzád menekülök!” – és jött egy mondat. Erre „ellenfelem” felállt: „Köszönöm ezt a mondatot, így egészen más a helyzet.”

### Hétfő

*Nekem olyan jó Isten közelsége! Uramat, az Urat tartom oltalmamnak. Hirdetem minden tettedet.* Zsolt 73,28 (Lk 9,2; Ézs 19,19–25; Lk 7,1–10) A tanítványok tapasztalata ez: jó Isten közelsége! És hogy ezt mások is megtudják, mennek, hirdetik Isten országát, és ők is csodák részesei lesznek. Isten először magához hív, és amikor megtapasztalja az ember, hogy jó Isten közelsége, akkor megy, mert hallja a küldő szót, és hirdeti Isten országát.

### Kedd

*Mózes azt felelte Istennek: Ki vagyok én, hogy a fáraóhoz menjek, és kihozzam Izráel fiait Egyiptomból? De Isten azt mondta: Bizony, én veled leszek.* 2Móz 3,11–12a (ApCsel 18,9; 1Kir 17,8–16; Lk 7,11–17) Eszembe jut az első látogatás. Idős gyülekezeti tag. Beteg. Mielőtt felcsengetek, egy pillanatra megállók: „Biztos, hogy én erre alkalmas vagyok? Hiszen annyival idősebb, annival több tapasztalata van. Mit mondhatok neki, amikor megkérdezi: miért? Amikor olyan dolgokat hoz fel, amelyekre nem tudom a választ? Meg tudom-e vigasztalni? El tudom-e mondani a betegágy mellett, hogy Isten szereti őt, vele van, nem hagyja el?” Pedig ő egy idős gyülekezeti tag, nem ellenség, ahogyan Mózesnek a fáraó. Megnyomom a gombot, hallom a csörgést és benne egy hangot: „*Bizony, én veled leszek.*” Egyszerre megnyugszom. Ha ő velem van, akkor minden rendben. Nagy levegő... Belépek az ajtón. Velem volt!

### Szerda

*Krisztus mondja: „Aki abból a vízből iszik, amelyet én adok neki, soha többé meg nem szomjazik, mert örök életre buzgó víz forrásává lesz benne.”* Jn 4,14 (Zsolt 36,10; Ruth 1,1–8/9–15/16–19a/19b–21; Lk 7,18–23) Hat-hét nap. Ennyi az ember élete víz nélkül. Szervezetünk jelzi, hogy folyadékra van szükségünk: izomgörcs, anyagcserezavar, bágyadság, szédülés... De vajon csak a testünk nem bírja víz nélkül? Jézus azt mondja: a léleknek is víz kell a túléléshez, de nem mindegy, milyen. Sokféle lelki vizet reklámozunk, de csak az a víz igazi szomjoltó, amelyet ő ad. Amelyet ha megiszunk, már nem vágyunk másra, mert tökéletesen kielégíti lelkünk igényét: örök életet ad.

### Csütörtök

*Menj és nézd meg, hogy jól vannak-e testvéreid.* 1Móz 37,14 (Fil 2,4; ApCsel 13,42–52; Lk 7,24–35) Jákob elküldi Józsefet a testvérei után. Ő megy, pedig tudja, hogy testvérei féltékenyek rá. Isten küld: add tovább az örömhírt, pedig tudom, hogy akikhez mennem kell, nem szívesen látnak. Talán nem ölnék meg, és el sem adnak, de kellemetlenséget okoznak, kinevetnek, gúnyolódhatnak. Mégis azt mondja: menj! Ezért?! József Egyiptomba kerül, és nem sokára az ország felügyelője lesz. Elmennek hozzá a testvérei, és ő segíthet nekik, az életük múlik rajta. Talán elem is odalép majd egyszer valaki, aki kinevetett, és akkor segíthet nekik, hogy eljusson az életre.

### Péntek

*Ha megtelik szívem aggodalommal, vigasztalásod felüldíti lelkemet.* Zsolt 94,19 (Lk 24,32; Lk 4,22–30; Lk 7,36–50) Recesszió, gázválság, zord időjárás, munka, család. Aggodalmak, hogyan lesz tovább, lesz-e tovább? Olyan szépen fejezi ki a zsoldár: „...megtelik szívem aggodalommal.” Szépen lassan, napok, hetek, hónapok alatt, egy csöpp innen, egy vödör onnan. Megtelik, és ha megtelt, akkor már vágyunk a jelenlétre. Ő pedig mellénk lép, vigasztal. Észrevesszük-e? Felismerjük-e? Beszélj hozzád, és mi értjük is, meg nem is. Az aggodalmaink, a hogyan továbbok eltakarják őt. De ő türelmesen vár. Addig a pillanatig, amikor meglátjuk végre, felismerjük, és felüldül a lelkünk.

### Szombat

*Ami lehetetlen az embereknek, az Istennek lehetséges.* Lk 18,27 (Jer 32,27; Jel 15,1–4; Lk 8,1–3) „...a lehetlenség konok falán / Zúzod véresre koponyád” – írja *Reményik Sándor*. Angol agaraknál megcsik, hogy a nyúl vadászaton a kutya annyira el akarja kapni a zsákmányt, hogy nem veszi észre a fát maga előtt, és teljes erővel beleszalad. Miután feleszmél, újra futásnak indul. Nem ugyanezt tesszük-e, amikor kihűzött derékunkkal azt mondjuk: „En majd megcsinálom, meggyógyulok, mert erős vagyok, legyőzöm a bűnt, mert lelkileg is erős vagyok!” És csak az összetört koponya, a megroppant egészség, a derékba tört karrier, az atomjaira hullott család állít meg. Isten azt mondja, nem kell! Állj meg egy pillanatra, és nézz rá! Egyedül ő az, akinek minden lehetséges, még az is, hogy megújuljon az életed, hogy begyógyuljon a sebed – bízz benne!

■ HOKKER ZSOLT

### Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: [evelet@lutheran.hu](mailto:evelet@lutheran.hu) • EvÉlet on-line: [www.evelet.hu](http://www.evelet.hu) • Hirdetésfelvétel: [hirdetes@evelet.hu](mailto:hirdetes@evelet.hu)

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195.

Szerkesztőségvezető: Boda Zsuzsa ([zsuzsa.boda@lutheran.hu](mailto:zsuzsa.boda@lutheran.hu)). Szerkesztőségi titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Vítális Judit ([judit.vitalis@lutheran.hu](mailto:judit.vitalis@lutheran.hu)).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly ([karoly.pinter@lutheran.hu](mailto:karoly.pinter@lutheran.hu)). Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor ([sandor.dobsonyi@lutheran.hu](mailto:sandor.dobsonyi@lutheran.hu)). Korrektor: Huszár Mariann ([mariann.huszar@lutheran.hu](mailto:mariann.huszar@lutheran.hu)). Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line: Nagy Bence ([bence.nagy@lutheran.hu](mailto:bence.nagy@lutheran.hu)). Rovatvezetők: Ecsedi Zsuzsa – ÉnekKincsTár ([ezsu@lutheran.hu](mailto:ezsu@lutheran.hu)), Kendeh K. Péter – Oratio oecumenica ([peter.kendeh@lutheran.hu](mailto:peter.kendeh@lutheran.hu)), Kóháti Dorottya – Új nap – új kegyelem ([dora.kohati@lutheran.hu](mailto:dora.kohati@lutheran.hu)), Vég helyi Antal – A vasárnap igéje ([antal.veg helyi@lutheran.hu](mailto:antal.veg helyi@lutheran.hu)).

Kiadja a Luther Kiadó ([kiado@lutheran.hu](mailto:kiado@lutheran.hu)) 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518; fax: 1/486-1229. Felelős kiadó: Kendeh K. Péter ([peter.kendeh@lutheran.hu](mailto:peter.kendeh@lutheran.hu)). Nyomdai előállítás: Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Lajosmizsei Nyomdája. Felelős vezető: Burján Norbert nyomdaigazgató  
Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302  
Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3250 Ft, fél évre 6500 Ft, egy évre 13 000 Ft, európai országba egy évre 43 800 Ft (168 euró), egyéb külföldi országba egy évre 51 200 Ft (196 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzáratok kizárólag a hétfői eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az [evelet@lutheran.hu](mailto:evelet@lutheran.hu), a hirdetéseket a [hirdetes@evelet.hu](mailto:hirdetes@evelet.hu) címre várjuk.

